

Rechtvaardige fiscaliteit

INHOUD

Inleiding

1. Personenbelasting	6
1.1 Gezinsfiscaliteit	6
1.2 Woonfiscaliteit	7
1.3 Voordelen van alle aard	11
1.4 Inkomensval	12
1.5 Nieuwe economie	12
1.6 Vereenvoudigde aangifte	14
1.7 Verschuiving van de belastingen van Arbeid naar Kapitaal	15
2. Vennootschapsbelasting	16
2.1 Notionele interesten	18
2.2 Fiscale consolidatie	18
2.3. Terugverdieneffecten van een daling van de vennootschapsbelasting	19
2.4 Dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten?	19
3. Vermogensbelasting	21
3.1 Context: betalen vermogenden in België veel belastingen?	21
3.2 Hoe het vermogen eerlijker belasten?	26
4. De belastingsadministratie	21
4.1 Personeelsbestand	30
4.2 Invloed op de controles?	30
4.3 Kennis van het personeel	31
4.4 Het invorderingsproces	32
4.5 Nadelen voor de burger	33
5. Fraude	34
5.1 Fraude of ontwijking?	34
5.2 Wat kan beter?	34
6. Regionale belastingen	40
6.1 Vlaanderen	40
6.2 Brussel	41
6.3 Wallonië	42
7. Milieubelasting	44
8. Besluit	46
9. Standpunten ACV	47

INLEIDING

Fiscaliteit - belastingen innen - zorgt ervoor dat de overheid de nodige middelen heeft om een land te organiseren. Als elke burger belastingen betaalt naar zijn of haar kunnen, blijven zorg, onderwijs... betaalbaar. Maar draagt iedereen wel voldoende bij? Schandalen zoals de Bahama, Panama-, Paradise- en andere SwissLeaks maken duidelijk dat wie veel kapitaal heeft, vaak zijn plicht ontvlucht. Terwijl de middenklasse steeds meer belastingen betaalt en het systeem overeind houdt. Rechtvaardig is dit niet.

ACV wil daarom een fiscaal systeem dat:

- **Rechtvaardig** is. De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen.
- **Doelmatig** is. De overheid moet met voldoende middelen duurzaam worden gefinancierd.
- **Stabiel** is. Het moet voldoende stabiele inkomsten opleveren.
- **Stimulerend** is. Het moet tewerkstelling en duurzaamheid aanmoedigen, en werkloosheid bestrijden.
- **Eenvoudig** is in plaats van complex.
- **Transparant** is. Zodat ontwijking en ontduiking opgespoord en bestreden kan worden.

In deze brochure geven we een overzicht van de verschillende soorten belastingen. Daarnaast lees je ook de visie van het ACV op die belastingen. Fiscaliteit is misschien niet het eenvoudigste onderwerp, maar het belangt iedereen aan -want iedereen betaalt belastingen. Rechtvaardige fiscaliteit is bovendien een must voor een solidaire samenleving.

Volgende hoofdstukken komen aan bod:

1. **Personenbelasting:** Wat moet je weten over gezinsfiscaliteit, woonfiscaliteit en progressiviteit? Wat met alle vennootschappen die plots worden opgericht? En wat is de invloed van flexi- en andere jobs op de belastinginkomsten?
2. **Vennootschapsbelasting:** Hoeveel belastingen betalen ondernemingen? Wat met alle aftrekken? Wat gebeurt er als je deze belasting verlaagt?
3. **Vermogensbelasting:** Hoe worden kapitaal en vermogen belast? Betalen Belgen meer of minder belasting op hun vermogen in vergelijking met anderen? Wat zou beter kunnen?
4. De **belastingadministratie:** Hoe werken belastingambtenaren? Welke controles voeren ze uit? Hoe worden belastingen correct geïnd?

5. **Fraude:** Hoeveel fraudegeld is er in België? Wat met de witwaswet? Hoe worden belastingfraudeurs aangepakt en wat kan beter?
6. **Regionale belastingen:** Belastingen in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Wat zijn de verschillen in woonfiscaliteit, erfbelastingen en schenkingen? Is de onroerende voorheffing eerlijk?
7. **Milieubelastingen:** Hoe kunnen belastingen zorgen voor het milieu en de opwarming van de aarde tegengaan?

Onderstaande tabel illustreert waar de overheid haar belastinginkomsten haalt.

	In miljoen euro	Procentueel
Indirecte belastingen: productgebonden (BTW, accijnzen...)	45.891,2	23,57%
Indirecte belastingen: niet-productgebonden (onroerende voorheffing, verkeersbelasting, milieuheffing...)	9.397	4,83%
Belastingen op inkomen natuurlijke personen/huishoudens: personenbelasting én belasting niet inwoners.	47.963	24,63%
Belastingen op inkomen bedrijven/vennootschapsbelasting(voorafbetalingen, inkohiering...)	14.512,7	7,45%
Overige belastingen op inkomen (roerende voorheffing particulieren,...)	4.150,1	2,13%
Belastingen op kapitaal (taks op effecten, belastingen op patrimonium...)	725,6	0,37%
Andere belastingen gezinnen (verkeersbelasting gezinnen, belasting op afval...)	1.309	0,67%
Vermogensheffingen (successierechten, schenkingsrechten, taks langetermijnsparen...)	3.346,5	1,72%
Netto sociale premies ten laste van huishoudens en werkgemers (RSZ)	67.442,4	34,63%
Inkomsten uit belastingen en sociale bijdragen: totaal	194.737,5	100%

Cijfers 2016, Bron: Nationale Bank van België.

De overheid haalt momenteel haar middelen vooral uit de opbrengsten van de belastingen op arbeid en sociale zekerheidsbijdragen. Daarnaast zorgen verbruiksbelastingen voor een groot deel van de inkomsten. De opbrengst van de vennootschapsbelasting is beperkt vergeleken met de totale belastingopbrengsten.

Bedrijven dragen dus veel minder bij dan particulieren. Belastingen op kapitaal, vermogen en vermogensoverdrachten zijn eveneens relatief laag vergeleken met de totale belastingopbrengsten.

1. Personenbelasting

Je betaalt op je inkomen over een bepaalde periode een progressieve belasting, dit is de personenbelasting. Progressiviteit is voor ACV heel erg van belang gezien we er naar streven dat alle inkomens in gelijke mate bijdragen. Met progressief bedoelen we dat wie meer inkomen krijgt, in verhouding ook meer belastingen betaalt. Zo dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.

De personenbelasting is in de loop der tijd hopeloos complex geworden. Het ACV wil ook wat onrechtvaardig is aan de belasting aanpakken. Hieronder bespreken we enkele speerpunten.

1.1 Gezinsfiscaliteit

1.1.1 Huwelijksquotiënt

In sommige gezinnen is er slechts één partner met een inkomen of heeft de andere partner een zeer laag inkomen. Om de financiële draagkracht van die gezinnen te ondersteunen, wordt een deel van het inkomen van de ene partner fictief toegekend aan de andere partner (zonder of met een heel laag inkomen). Aangezien het overgedragen inkomen bij de partner zonder inkomen in de laagste belastingschijven terechtkomt, levert dit een forse belastingvermindering op. Op deze manier wordt de progressiviteit van de personenbelasting voor deze gezinnen afgezwakt.

Je kan je de vraag stellen waarom het bedrag dat wordt toegekend aan de partner die weinig of geen inkomen heeft, afhankelijk is van de hoogte van het beroepsinkomen van de andere partner. Als het bedrag vast (forfaitair) zou zijn geplafonneerd, dan zou iedereen die een huwelijkspartner of wettelijk samenwonende partner heeft zonder voldoende inkomen van het huwelijksquotiënt kunnen genieten.

1.1.2 Toekenning van de belastingvrije som voor personen ten laste

Het Hof van Beroep sprak zich onlangs uit over de fiscale behandeling van de toeslagen op de belastingvrije som voor personen ten laste¹.

Een gehuwd koppel met kinderen ten laste woont in België. De echtgenoot met het hoogste inkomen werkt in Nederland als grensarbeider. Zijn beroepsinkomen is belastbaar in het buitenland en wordt in België vrijgesteld met progressievoorbehoud van personenbelasting. De Belgische belastingadministratie rekende de belastingvrije som voor kinderen ten laste aan bij het inkomen van de gehuwde of wettelijk samenwonende persoon met het hoogste inkomen (artikel 134 paragraaf 4 WIB 92). Maar omdat het inkomen van de gehuwde persoon met het hoogst belastbaar

¹ Hof van Beroep Antwerpen dd. 22/09/2015 GELDERS/ABRAMS

inkomen door het dubbelbelastingverdrag België-Nederland is vrijgesteld in België, hadden de gehuwden geen voordeel van de belastingvrije som voor kinderen ten laste, ook in het buitenland niet.

De rechtbank oordeelde dat er geen rekening moet worden gehouden met de regel van het toerekenen van het voordeel aan het hoogste inkomen in deze situatie. Dit betekent concreet dat men de toeslag voor kinderen ten laste niet moet aanrekenen bij de persoon met het hoogste inkomen in een situatie waar de gehuwden of wettelijk samenwonenden hierdoor het fiscaal voordeel van de belastingvrije som voor kinderen ten laste verliezen.

Het ACV had de fiscus gevraagd een duidelijk standpunt over deze materie in te nemen, en wel met terugwerkende kracht.

De fiscus besliste uiteindelijk dat grensarbeiders vanaf het aanslagjaar 2017 automatisch de voordeligste berekening krijgen voor de belastingvrije som. De wetgeving werd intussen aangepast, maar zorgt er nog altijd voor dat soms de meest voordelige berekening niet wordt weerhouden. Het ACV blijft aandringen voor een oplossing.

1.2 Woonfiscaliteit

1.2.1 Aftrek van leningen

Woonfiscaliteit is op dit moment vooral gericht naar de eigenaars van woningen. Het spreekt voor zich dat woonfiscaliteit ook kan dienen om huren betaalbaar te maken. ACV streeft ernaar dat de fiscale voordelen meer evenredig worden verdeeld tussen huurders en eigenaars.

Wat de fiscale voordelen voor huurders betreft, zal ACV nadenken over mogelijke pistes.

Bij de fiscale voordelen voor eigenaars loopt het één en het ander fout.

Bij een woning om te verhuren of een tweede verblijf kan je, als je een hypothecaire lening aangaat van minimaal tien jaar, de kapitaalaflossingen gebruiken om het vak van het langetermijnsparen te vullen (tot maximaal 2.260 euro) en kan je de betaalde intresten, ook als het enkel om een hypothecair mandaat gaat, aftrekken van het onroerend inkomen. Dit kan wel (meestal) enkel kan als je de korf van het langetermijnsparen nog niet gebruikt voor andere voordelen zoals de woonbonus of een langetermijnsparverzekering.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schafte vanaf 1 januari 2017 de woonbonus af en kent ter vervanging een korting op de registratierechten toe. Het Waals Gewest

verving vanaf 1 januari 2016 de woonbonus door een wooncheque. Vlaanderen paste sinds 1 januari 2015 de woonbonus fors aan.

Dit zorgt ervoor dat je in Brussel wel nog een fiscaal voordeel krijgt voor een woning die wordt verhuurd of als buitenverblijf dienstdoet (federale materie) en niet voor de eigen woning (regionale materie). Ook in Vlaanderen en Wallonië zijn er veel situaties waar de lening voor de woning waar je zelf niet woont meer fiscaal voordeel oplevert dan voor de eigen woning die de hoofdverblijfplaats is (regionale materie).

Het lijkt niet meer dan logisch dat het fiscaal voordeel wordt afgeschaft voor de woning die je verhuurt of die als tweede verblijf dient.

1.2.2 Anders belasten van verhuren of tweede verblijven

Alle gronden, huizen en appartementen in België zijn ingeschreven in het kadaster.

Van elk onroerend goed is het kadastraal inkomen (KI) vastgesteld. Het KI is het 'gemiddeld normaal netto-inkomen dat het onroerend goed tijdens één jaar aan zijn eigenaar zou opbrengen, rekening houdend met de huurmarkt op het referentietijdstip, dat wil zeggen op 1 januari 1975'. Het bedrag wordt sinds 1991 jaarlijks geïndexeerd en stijgt dus mee met de kosten van het levensonderhoud.

Het kadastraal inkomen is de basis van heel wat belastingen zoals de onroerende voorheffing (gewestelijke materie) en de belasting op huurinkomsten (federale materie via de personenbelasting).

Het probleem is dat het KI totaal niet meer overeenstemt met de realiteit. Het houdt er bijvoorbeeld geen rekening mee of een buurt sinds 1975 in waarde is gestegen of juist is gedaald. Prachtige huizen in villawijken hebben soms een laag kadastraal inkomen terwijl dat bij appartementen in een verwaarloosde buurt veel hoger kan liggen.

De vaststelling van het KI gebeurt enkel na de ingebruikname van een nieuwbouw of nadat een woonst gerenoveerd is. Veel renovatiewerken worden niet gemeld aan het controlekantoor van het kadaster. Voor veel woonsten wordt het KI dus niet herschat.

Dat het KI niet of nauwelijks wordt herzien is ten voordele van al wie vastgoed verhuurt. Want wie in België vastgoed verhuurt, wordt dubbel belast: één keer via

de onroerende voorheffing en nog een keer via de personenbelasting. Maar ook die laatste belasting is veelal gebaseerd op het kadastraal inkomen en meestal niet op de werkelijke huurinkomsten. Hierdoor is de belastingdruk te laag wanneer het KI niet meer overeenkomt met de werkelijke huurwaarde. Dat geldt ook voor de belasting op tweede verblijven.

Als de huurder de woning gebruikt voor **beroepsdoeleinden** moet de verhuurder wel de reële huurinkomsten aangeven in zijn belastingaangifte, maar wordt er rekening gehouden met een kostenaftrek.

Als de huurder de woning alleen gebruikt voor **privédoeleinden** wordt de verhuurder belast op het geïndexeerde KI, verhoogd met 40 procent.

Stel dat het KI van een rijhuisje in de stad 250 euro is, dat toch te verhuren valt voor ca. 600 euro per maand. Dan bedraagt de belasting ($250 * 1,7057$ (index aanslagjaar 2016) $* 1,40 =$) 597 euro. Als de verhuurder een mooi beroepsinkomen heeft, worden deze inkomsten belast in de schijf van 50%, dus is zijn belasting op de verhuring 298,5 euro op jaarbasis. Indien de woning in realiteit verhuurd wordt aan 600 euro per maand zorgt dit bedrag aan personenbelasting, samen met de onroerende voorheffing, wel voor een zeer lage belastingdruk. Natuurlijk is huurrendement is in tegenstelling tot wat velen denken niet altijd een jackpot. Het nettorendement wordt volgens onderzoek van het Hoger Instituut voor Arbeid (HIVA) geschat op ongeveer 2,5 tot 3% op jaarbasis. Dit is echter nog altijd hoger dan beleggingen in obligaties, spaarboekjes... Een extra bijdrage vragen van de verhuurders zou dus kunnen. Vooral in situaties waar het KI zeer laag is vergeleken met de gevraagde huurprijs haalt men relatief hoge rendementen tot 5%. Huisjesmelkers halen nog meer rendement.

Verhuur je studentenkamers, dan word je in principe belast op een onroerend inkomen (geïndexeerd KI $* 1,4$) en een roerend inkomen (huurprijs meubels).

De grote meerderheid (64%) van de verhuurders verhuurt maar één woning. 95% van de verhuurde woningen is in handen van particulieren. Een belangrijk deel van de verhuurders zijn gepensioneerden die de opbrengst van de verhuur gebruiken als een aanvulling op hun pensioen.

Wanneer je op grote schaal studentenkamers of andere onroerende goederen verhuurt waarvoor je je specifiek organiseert, riskeer je om op een beroepsinkomen belast te worden. Als je veel onroerende goederen verhuurt, maar niet dermate georganiseerd, probeert de fiscus de huurinkomsten soms te belasten tegen 33% (als een divers inkomen). Rechtbanken hebben de fiscus daar al meermaals voor teruggefloten. Het is dus niet zo eenvoudig om eigenaars van meerdere woningen correct of rechtvaardig te belasten.

De maatregelen hieronder vormen een niet-limitatief pakket mogelijkheden voor het anders belasten van huurinkomsten en tweede verblijven. De eerste drie zijn elkaars alternatieven. De vierde mogelijkheid is complementair met elk van de voorgaande.

Mogelijkheid 1:

Belast verhuur aan natuurlijke personen en tweede verblijven in de personenbelasting op basis van de werkelijke huurinkomsten (de huurprijs is dan gekend door de verplichte registratie van huurcontracten of kan worden bepaald door te kijken naar vergelijkbare onroerende goederen). Zo weer je het KI uit de berekeningsformule. Maak mogelijk dat kosten die de verhuurder maakt afgetrokken worden van de belastbare grondslag, hetzij reële, hetzij forfaitaire kosten. Sta kostenafrek enkel toe voor verhuurde woningen, niet voor een tweede verblijf.

Pas de databank van huurcontracten van de FOD Financiën aan zodat de huurprijs er makkelijker uit kan worden gedistilleerd. Vandaag slaat de FOD enkel een pdf op en is de prijs uit het contract halen niet zo simpel.

Natuurlijk weten we dat voor mensen met meerdere woningen de onroerende voorheffing vaak gebaseerd is op een ondergewaardeerd kadastraal inkomen. Als het kadastraal inkomen niet wordt aangepast, ontsnapt deze groep ook aan een correcte onroerende voorheffing. Bovendien is de onroerende voorheffing voor gezinnen met één woning niet rechtvaardig verdeeld, gezien dit op basis van een KI gebeurt dat vaak niet meer in overeenstemming is met de realiteit. Sommige gezinnen betalen relatief te veel, andere relatief te weinig.

Het voordeel van deze maatregel is echter dat je gezinnen met één gezinswoning niet treft gezien een aanpassing van het kadastraal inkomen eveneens een invloed heeft op de onroerende voorheffing (gewestelijke materie), ook voor de eerste eigen woning. Een ander voordeel is dat je de administratie een titanenwerk uitspaart.

Mogelijkheid 2:

Belast verhuren zwaarder (a rato van de werkelijke huurinkomsten met kostenafrek) voor mensen die meer dan één woning verhuren en zorg voor een zwaardere federale taxatie van het tweede verblijf (op basis van werkelijke huurinkomsten zonder kostenafrek). Voor de eerste woning, per persoon te bekijken, die je verhuurt verander je niets. Zo ga je de perceptie tegen dat je de middenklasse zou treffen.

Mogelijkheid 3:

Belast onroerende inkomens van verhuurders of eigenaars die meerdere onroerende goederen verhuren of bezitten (tweede verblijf) vlugger als divers inkomen (werkelijk netto huurinkomen). Hiervoor moet de wetgeving worden aangepast (bijvoorbeeld: vanaf een tweede niet eigen onroerend goed valt het inkomen van het onroerend goed zonder discussie onder divers inkomen). Introduceer dus een nieuwe vorm van divers inkomen in het Wetboek Inkomensbelasting 92. Met de huidige wetgeving² lukt dit niet.

Mogelijkheid 4:

Voer de controle op of burgers renovaties en bijbouwen melden aan het kadaster. Op die manier kan je de onderwaardering van bepaalde kadastrale inkomens aanpakken zonder het systeem te veranderen. Dit heeft een weerslag op de onroerende voorheffing (gewestelijk) en de belasting in de personenbelasting op de tweede verblijven en verhuren (federaal).

De mogelijke opbrengst van het anders belasten van verhuurde woningen is groot. Het Grote Woononderzoek³ raamde dat het KI maar 19% van de netto huurwaarde van een woning vertegenwoordigt, waarmee woningen (voor zover ze al belast worden) in feite onderbelast zijn.

De Hoge Raad Van Financiën beraamde de opbrengst van een afzonderlijke belasting tegen 25% van de werkelijke nettohuurprijzen (na aftrek van 40% van de lasten) op 283 miljoen euro meer dan bij het huidige stelsel. De Hoge Raad stelde enerzijds dat die opbrengst lager zou uitkomen omdat het technisch niet mogelijk was de tweede verblijven te onderscheiden in de berekening. Anderzijds zou het cijfer onderschat zijn gezien de Raad ervan uitgaat dat bij de berekening de huurprijzen onderschat zijn⁴. Als je deze inkomsten bij de rest van het beroepsinkomen zou voegen en daarop belasting in de hoogste schijf zou heffen (voor veel belastingplichtigen is dat 50%), zou de extra opbrengst meer dan een half miljard euro bedragen.

Voor het anders belasten van tweede verblijven betreft zijn er geen cijfers voorhanden.

1.3 Voordelen van alle aard

Een voordeel van alle aard is een voordeel dat een werkgever of onderneming toekent aan een werknemer of bedrijfsleider (zoals een bedrijfswagen, een ter beschikking gesteld onroerend goed, een lening aan voordelig tarief...).

Deze voordelen van alle aard worden beschouwd als een beroepsinkomen. De werknemer of bedrijfsleider die dit voordeel ontvangt, betaalt dus belasting op het bedrag dat overeenkomt met de waarde van het voordeel van alle aard. Het typevoorbeeld is de bedrijfswagen die de vennootschap door de werknemer privé laat gebruiken. Als zaakvoerder kan je ook de vennootschap de elektriciteit en de verwarming van de privéwoning laten betalen. Voor het gratis gebruik van elektriciteit word je dan belast op een forfaitair voordeel van 950 euro per jaar, voor verwarming is dat 1.900 euro per jaar.

Woon je in een woning die eigendom is van je vennootschap en betaal je geen

² (Cassatie, 04.10.2013).

³ https://steunpuntwonen.be/Studiedagen/Grote_Woononderzoek_2013_3_maart_2015

⁴ Een tax shifting ten voordele van arbeid en bredere belastinggrondslagen, HRF 2014, pagina 106

huur, dan wordt het belastbare voordeel in natura per jaar berekend op basis van het geïndexeerd kadastraal. Gebruik je privé een gsm of een smartphone, een pc en internet waarvan de vennootschap de kosten betaalt, dan is het jaarlijks belastbare voordeel begroot op 150 euro (gsm en smartphone), 180 euro (pc) en 60 euro (internet). Veel van die voordelen zijn in werkelijkheid een pak hoger.

We pleiten er dan ook voor om de voordelen van alle aard te belasten volgens de werkelijk genoten waarde in plaats van via een forfaitaire formule.

1.4 Inkomensval

Belastingplichtigen met uitsluitend pensioenen, ziekte en invaliditeitsuitkeringen en vervangingsinkomens (uitgezonderd werkloosheidsuitkeringen) zouden nooit meer belastingen mogen betalen dan het bedrag waarmee ze de fiscale grensbedragen overschrijden door bijvoorbeeld een welvaartsaanpassing. Er werd echter geen rekening gehouden met de gemeentebelastingen. De programmawet van 10.08.2015 én de wet fiscale en diverse bepalingen van 18.12.2015 probeerden dit aan te passen, maar deze technische aanpassing dekt nog niet alle gevallen, waardoor nog steeds mensen getroffen worden door de pensioenval. Het wegwerken van de gemeentelijke opcentiemen is niet correct gebeurd.

Wetsvoorstellen om dit op te lossen werden lange tijd afgeblokt. Onder druk van het ACV kwam er toch een oplossing uit de bus die de pensioenval oplost voor wie enkel van vervangingsinkomsten moet leven.

1.5 Nieuwe economie⁵

1.5.1 Diensten aan huis

Werkgevers neigen altijd maar meer naar nieuwe manieren om hun personeel te verlonen. Het brutoloon verhogen proberen werkgevers wegens het fiscaal kostenplaatje te vermijden. Op 21 april 2016 lanceerde een sociaal secretariaat dergelijke nieuwe verloningsvorm: diensten aan huis (van de werknemer) betaald en georganiseerd door de werkgever, als nieuw voordeel in natura voor de werknemer; onder de naam ResQ. Hiervoor beriep het sociaal secretariaat zich op rulings met de fiscus en de RSZ, die zich bijzonder genereus hebben opgesteld. Voor de personenbelasting gaat het om een fiscale ruling, overigens al uit 2013. De RSZ ken geen stelsel van rulings, maar ging al in 2014 akkoord met een bijzonder lage inschatting van dit voordeel in natura.

Het sociaal secretariaat beriep zich op de bestaande bijzonder gunstige regeling van art. 18, §3, punt 5 KB/WIB 92 voor het kosteloos ter beschikking stellen door de werkgever van 'dienstboden, huispersoneel, tuiniers, chauffeurs enz.'. In dit KB

⁵ Enerzijds wordt de term gebruikt voor stelsels waarbij consumenten samen elkaars goederen en diensten kunnen gebruiken. Anderzijds associëren velen de term aan de opkomst van virtuele platformen die gebruik maken van nieuwe technologieën. Tenslotte is de term van toepassing op alle soorten nieuwe vormen van arbeid verrichten.

wordt het voordeel van een voltijds tewerkgestelde werknemer in huis geraamd op amper 5.950 EUR per jaar. Dat maakt amper 3,5 euro per uur (de fiscus gaat uit van 1.700 werkuren op jaarbasis). Al midden 2013 kreeg het sociaal secretariaat via een fiscale ruling de garantie dat de fiscus dit zo zal toestaan.

We merken op dat dit KB een toch wel bijzonder soepele concretisering is van de wet. De wet zelf (art. 36 van het Wetboek Inkomstenbelasting) stelt dat andere dan geldelijke voordelen worden belast aan de werkelijke waarde voor de verkrijger. Dat wil zeggen dat het bedrag gelijkstaat aan wat de begunstigde normaal zou moeten besteden mocht hij dat voordeel zelf inkopen, of de besparing die hij verwezenlijkt. Al wordt er aan toegevoegd dat voor voordelen in natura bij KB forfaits kunnen worden bepaald. Dit gebeurde via art. 18 §3, punt 5, KB/WIB 92, dat voorziet in een gunstregeling voor 'dienstboden, huispersoneel, tuiniers, chauffeurs, enz.'. Waarbij vooral die 'enzovoorts' belangrijk is.

Het KB art. 18 §3, punt 5, KB/WIB 92 moet ons inziens worden herschreven zodat er fiscaal een realistisch voordeel van alle aard wordt bepaald voor het systeem ResQ.

Al te vaak wordt vergeten dat dergelijke nieuwe verloningsvormen héél vaak niet zorgen voor extra pensioenrechten.

1.5.2 Flexijobs en belastingvrij bijverdienen

In de horeca werden vanaf december 2015 twee nieuwe fiscale gunstmaatregelen ingevoerd (vrijstelling van inkomsten uit flexi-jobs en overuren)⁶, bovenop de bestaande gunstmaatregel (belastingvermindering voor overuren) die wordt uitgebreid. 'Om te vermijden dat door de nakende invoering van de gecertificeerde 'witte' kassa veel horecazaken de deuren zouden moeten sluiten, zijn er specifieke maatregelen voor de horeca nodig om de loonkost daar onder controle te houden', dixit de memorie van toelichting.

De regering omschrijft de flexi-jobs als: 'Tewerkstelling onder een kadercontract waarin de werkgever en de werknemer overeenkomen dat de werkgever op onregelmatige basis een beroep kan doen op de diensten van de werknemer voor welbepaalde taken of prestaties'. Dit systeem concurreert dus met de Gelegenheidsarbeid, maar met het verschil dat de flexi-jobs geen rekening houden met de basiswetten op de arbeid in België. De inkomsten (bezoldigingen betaald in uitvoering van een flexi-jobarbeidsovereenkomst: flexi-loon, flexivakantiegeld en bijkomende vergoedingen die deel uitmaken van het loonbegrip) verkregen met het uitoefenen van flexi-jobs in de horeca worden vrijgesteld van personenbelasting en van persoonlijke sociale bijdragen (RSZ). De werkgever betaalt wel een bijzondere bijdrage van 25%. Deze patronale bijdrage is aftrekbaar voor de werkgever (horecazaak). Het ACV vreest dat de introductie van flexi-jobs in de horeca een paard van Troje is,

⁶ Wet dd. 16.11.2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale bepalingen (BS 26.11.2015) gewijzigd door art. 89-95 Programmawet dd. 26.12.2015 (BS 30.12.2015)

bedoeld om grote stukken van het arbeidsrecht en de arbeidsbescherming te ontworpen. Bovendien vrezen we dat deze vorm van jobs zal worden uitgebreid naar andere sectoren.

Het ACV is dan ook voorstander van het afschaffen van deze regeling of wenst op zijn minst dat die niet uitbreidt naar andere sectoren.

Het zomerakkoord van juli 2017 belooft alvast niet veel goeds. Men kan belastingvrij bijverdienen via drie deelcircuits namelijk het verenigingswerk, occasionele activiteiten van burger tot burger én via erkende digitale platvormen. Voor de drie circuits samen betekent dit tot 6000 euro per jaar bijklussen zonder belastingen en sociale bijdragen. De Flexibjobs werden bovendien uitgebreid naar kleine zelfstandigen zoals bakkers, beenhouwers,...Stapje voor stapje wordt de sociale zekerheid zo verder uitgehold. Belastingvrij of quasi belastingvrij bijverdienen op allerlei manieren wordt de norm. Hierdoor zullen laaggeschoolden steeds moeilijker een job vinden. Dit betekent een vorm van sociale dumping.

1.6 Vereenvoudigde aangifte

Voor het eerst werd in het aanslagjaar 2016 de kaap van de 800 codes overschreden. Dit is onder andere het gevolg van de zesde staatshervorming en de gedeeltelijke regionalisering van de personenbelasting. Dit leidde ertoe dat elk gewest zijn eigen codes nodig heeft voor de eigen gewestelijke belastingverminderingen. Vooral de vele verschillende woonbonussen maken dat de personenbelasting een ondoorzichtig kluwen wordt. Het gevolg is dat de Belg meer dan ooit zijn belastingbrief vreest, zo blijkt uit een enquête van Kluwer⁷.

Vanaf aanslagjaar 2018 is de belastingaangifte geregionaliseerd. Voor de papieren aangiftes verkleint de kans op vergissingen. Voor de aangifte via Tax-on-web maakt het niets uit. Bovendien zullen heel wat inkomsten die hetzelfde belastingregime ondergaan vanaf heden in dezelfde code moeten worden gedropt. Dit maakt de aangifte juist complexer hoewel er minder codes op de aangifte staan. Vanaf aanslagjaar 2019 komen er bovendien opnieuw heel wat codes bij door de effectentaks en andere mobiliteitsbudgetten.

⁷ http://www.taxworld.be/taxworld/zesde-staats-hervorming-_belg-vreest-belastingbrief.html?LangType=2067

Vooreerst is het belangrijk dat de aangifte begrijpelijk is. Op korte termijn moet de fiscus werk maken van een leesbare en begrijpelijke aangifte waarop alle gegevens waarover de fiscus beschikt al ingevuld zijn. Dit zowel via Tax-on-web als de vereenvoudigde aangifte.

Bovendien moet de fiscus de bestaande gegevens beter gebruiken. Het aantal kinderen ten laste wordt bijvoorbeeld soms fout ingevuld terwijl deze gegevens rechtstreeks uit het Rijksregister komen.

De volgende grote stap in de verdere ontwikkeling van Tax on Web wordt ongetwijfeld de automatische gegevensoverdracht van banken en verzekeringen. Voor de woonbonus en het bancaire langetermijnsparen is dat op korte termijn al op komst.

Voor de andere leningen ligt dit allicht veel moeilijker. Voor het bouwsparen met alle intussen gedane herfinancieringen, zal een automatische aangifte – ook voor de banken – geen eenvoudige klus zijn.

Een eenmalige aangifte van deze gegevens, waarbij het voordeel automatisch wordt overgeheveld naar de volgende jaren – cfr. de overdracht van de uitgaven voor energiebesparende maatregelen – lijkt een mogelijkheid, gekoppeld aan gegevens die de fiscus van de bank of verzekeringsinstelling automatisch krijgt.

Op korte termijn moet Tax-on-web kunnen wat elk al dan niet commercieel belastingprogramma ook kan, namelijk optimalisaties berekenen tussen partners enerzijds en anderzijds voor de weduwe(naar) in het jaar van overlijden.

Wat de kosten voor de opvang van kinderen betreft zou men één dienst kunnen belasten met het afleveren van één correct attest voor elke belastingplichtige dat aan de fiscus wordt overgemaakt.

1.7 Verschuiving van de belastingen van Arbeid naar Kapitaal

België staat alleen in Europa met zijn belastingtarief op arbeid⁸. Oeso studies bevestigden al meermaals dat de bijdragen op arbeid in België er hoog zijn⁹. Het ACV blijft dan ook voorstander van een taxshift van belastingen op arbeid naar belastingen op vermogen. Het volgende hoofdstuk gaat hier dieper op in.

⁸ Een tax shifting ten voordele van arbeid en bredere belastinggrondslagen, HRF 2014, pagina 33

⁹ Het jaarlijkse 'Taxing Wages' rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

2. Vennootschapsbelasting

In juli 2017 werd de belasting op de winsten van vennootschappen (afgekort als Ven.B) nogmaals verlaagd. Het belastingtarief daalt zo van 33,99% naar 29,58% in 2018 om te landen op 25% in 2020. Voor kmo's zal het tarief dalen van 24,25% naar 20% vanaf 2018. In 2002, werd de vennootschapsbelasting reeds verlaagd van 40,2% naar 33,99%.

Hieronder vind je een samenvattende tabel van de verlaging van de Ven.B waartoe de regering in juli 2017 besliste:

	2017	2018	2020
Nominaal tarief	33,99%	29,58%	25%
KMO-tarief	24,25%	20%	20%

De verlaging van de Ven.B zal de staatsbegroting 5 miljard euro kosten. De regering zegt begrotingsneutraliteit te willen waarborgen en heeft in die zin een reeks maatregelen aangekondigd die de verlaging van de Ven.B zouden compenseren.

Toch kan men duidelijk stellen dat de verlaging van de Ven.B niet neutraal zal zijn voor de begroting, in het bijzonder op lange termijn. Een deel van de compenserende maatregelen is immers enkel een spreiding in de tijd van de belasting en brengt bijgevolg niets structureels op. Dit punt werd ook naar voren gebracht door de Europese Commissie en door het Rekenhof. Zo wijst het Rekenhof er op dat voor 2018 “een bedrag van 324,6 miljoen euro betrekking heeft op niet-structurele inkomsten en dus een negatieve impact heeft op het structureel saldo”. En uit het rapport van het Rekenhof leiden we af dat er na 2020 een structureel tekort zal zijn van ongeveer 800 miljoen euro per jaar.

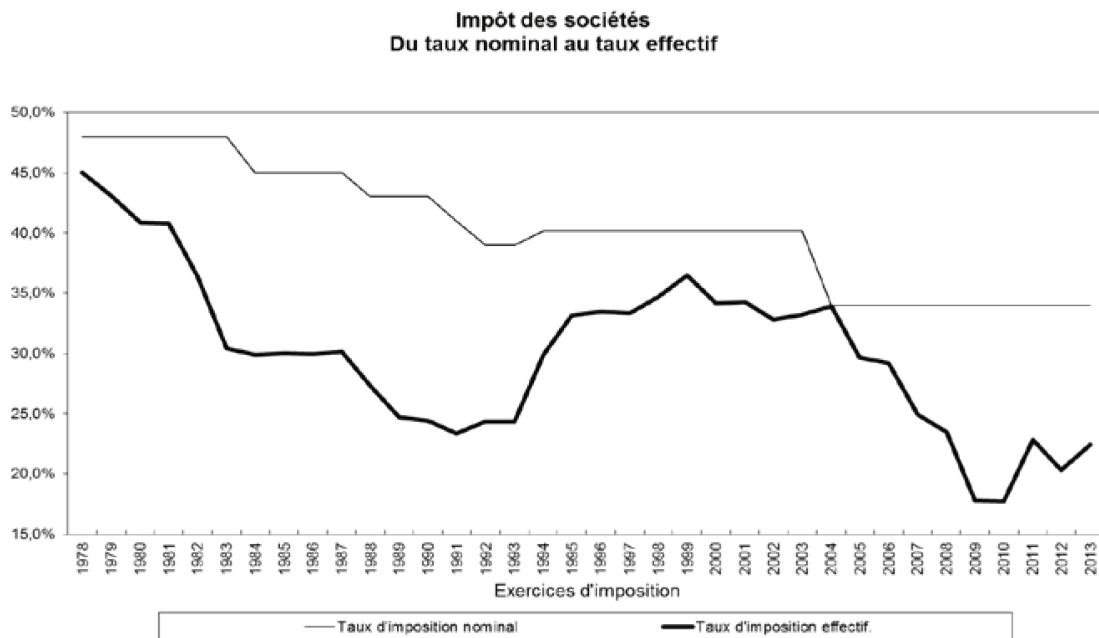
Ondanks de daling van de Ven.B blijven er echter nog steeds aftrekposten bestaan die het theoretisch tarief van de Ven.B zullen kunnen doen dalen. Een onderneming die gebruik maakt van deze aftrekposten, zal zo het tarief van haar Ven.B met vele percenten zien dalen.

De vennootschapsbelasting is een factor in de wedren van fiscale concurrentie (« neerwaartse koers»). Na de uitbreiding van de Europese Unie hebben landen snel de Ven.B verlaagd, waardoor we meteen terechtkwamen in een spiraal van fiscale concurrentie. We horen vaak dat België een hoge vennootschapsbelasting heeft. Als we rekening hielden met alle aftrekposten in 2017, evolueerden we van een theoretisch tarief van 33,9% naar een reëel tarief (ook “effectief tarief” genaamd) van ongeveer 20%. Het Belgisch tarief wordt daardoor significant lager dan het Europese gemiddelde (eurozone 19 landen). We verduidelijken dat een vergelijking met

het gemiddelde problematisch is, want het gemiddelde maskeert de grote verschillen in tarieven van Ven.B tussen landen. De vergelijking met het gemiddelde wordt overigens vaak gebruikt als argument om alles wat hoger is dan het gemiddelde naar beneden te halen, zonder de verplichting om al wat onder het gemiddelde zit, op te trekken. Het gemiddelde wordt op die manier naar beneden getrokken, het is een sneeuwbaaleffect.

Hieronder vind je een grafiek van de Hoge Raad van Financiën met de evolutie van het tarief van de vennootschapsbelasting. De verschillen tussen het nominaal belastingtarief (theoretisch tarief) en het effectief belastingtarief (reëel tarief betaald door de ondernemingen) worden in de grafiek duidelijk.

Sources : Statistiques fiscales – calculs propres.

Zoals hierboven vermeld lag het effectief belastingtarief in 2017 rond de 20% (terwijl het nominale tarief rond de 33,99% bedroeg). Er bestaan wel grote verschillen tussen ondernemingen. Zo is het effectieve tarief voor kmo's in het algemeen hoger dan 20% terwijl dat voor grote ondernemingen lager is dan 20%. En voor de zeer grote ondernemingen, zoals multinationals, kan het effectieve tarief zelfs zeer sterk onder de 20% liggen, en soms slechts enkele % of zelfs 0% bedragen. De kloof tussen de belasting die ondernemingen in theorie moeten betalen en de werkelijk door de staat geïnde belasting is dus aanzienlijk.

2.1 Notionele interesten

De notionele interesten vormen een aftrekpost voor een onderneming die eigen middelen gebruikt om te investeren in plaats van voor deze investeringen een beroep te doen op een lening. Elk jaar kan de onderneming op die manier een fictieve kost berekend op basis van het eigen vermogen aftrekken van haar belastinggrondslag. De notionele interesten hebben gezorgd voor enorme verliezen aan inkomsten voor de staat (zie tabel van de Hoge Raad voor Financiën hieronder), terwijl dit systeem slechts een beperkte impact heeft op de werkgelegenheid en de investeringen.

Coût brut de la déduction pour capital à risque

Exercices d'imposition	2007	2008	2009	2010	2011	2012
(a) Total des déductions	7.155,11	12.391,09	17.180,85	16.475,08	15.522,46	20.392,25
(b) Pertes en recettes	1.845,20	3.803,16	5.354,99	4.951,75	3.518,30	6.159,81

Sources : *Statistique I.Soc au 30 juin t+1 de l'exercice d'imposition pour (a), inventaire des dépenses fiscales pour (b).*

Millions €

In dit kader van de verlaging van de vennootschapsbelasting waartoe werd besloten in juli 2017 zullen de notionele interesten blijven voortbestaan, maar hun aftrekbaarheid zal worden beperkt. Vanaf 2018 zou hun aftrekbaarheid moeten worden toegepast op de stijging van de eigen middelen (en niet meer op de eigen middelen). De berekeningsbasis van de stijging van de eigen middelen zal hun gemiddelde jaarlijkse groei van de 5 recentste jaren zijn.

2.2 Fiscale consolidatie

In 2020 zal een systeem van fiscale consolidatie worden ingevoerd in België. Dit betekent dat een groep de winsten en verliezen van verschillende dochterbedrijven zal kunnen consolideren en enkel belast zal worden op de totale winst.

De beslissing voor deze maatregel is eveneens gevallen toen de regering in juli 2017 besloot om de vennootschapsbelasting te verminderen. De fiscale consolidatie is duidelijk het punt uit het besluit van juli 2017 dat het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) het meest vrolijk stemt. Het VBO duwt echt aan de kar en zet zelfs de regering ertoe aan vaart te zetten achter het opnemen van fiscale consolidatie in wetteksten (de omzetting gebeurde in 2017 terwijl de fiscale consolidatie pas in voege treedt in 2020). Het zal een optioneel stelsel van fiscale consolidatie

dat zal worden ingevoerd. De fiscale consolidatie is begroot op een kostprijs van 200 miljoen euro in 2020 en van 500 miljoen euro op kruissnelheid. De FOD Financiën wijst echter op het feit dat er geen statistische gegevens beschikbaar zijn voor de berekening van de begrotingskost van de invoering van de fiscale consolidatie. Heel waarschijnlijk zullen de begrotingskosten van de fiscale consolidatie in werkelijkheid veel hoger liggen dan wat is begroot. Het is inderdaad zo dat het optioneel maken van de fiscale consolidatie de kosten opblaast, aangezien de vennootschapsgroepen waarvoor consolidatie geldt opbrengt zullen consolideren, terwijl degene waarvoor dat niet het geval is, niet zullen consolideren. Bovendien is de maatregel waartoe de overheid heeft beslist slechts een begin van fiscale consolidatie. Het is mogelijk dat het fiscale consolidatieveld zich nadien uitbreidt. In functie van de parameters die dan gekozen worden, kunnen de kosten van fiscale consolidatie erg zwaar worden voor België. Er moet dus goed gelet worden op de manier waarop de regering de fiscale consolidatie zal introduceren en doen evolueren.

2.3. Terugverdieneffecten van een daling van de vennootschapsbelasting

We horen vaak dat een daling van de vennootschapsbelasting terugverdieneffecten zou kunnen hebben en tot een toename van inkomsten zou kunnen leiden. Deze fameuze “terugverdieneffecten” zijn echter vaak een ideologisch in plaats van een empirisch argument (met concrete voorbeelden werden deze terugverdieneffecten zelfs weerlegd). De omvang van deze terugverdieneffecten is inderdaad, zoals de Hoge Raad van Financiën het stelt « hoogst onzeker, voornamelijk omdat hij afhangt van het beleid in andere landen. Bovendien vermeldt het Rekenhof dat “Van alle via de macro-economische methode geraamde inkomsten (door de FOD Financiën) leidde de vennootschapsbelasting tot de hoogste foutenmarge, vooral als gevolg van het cyclisch karakter van ondernemingen en de soms onvoorspelbare gedragseffecten”.

2.4. Dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten?

Deze vraag wordt in de discussie over vennootschapsbelasting zelden gesteld. De wil om België aantrekkelijker te maken voor investeerders is een erg vaak gebruikte redenering. De klassieke componenten van deze redenering zijn het uitdelen van fiscale cadeaus, het aanbod van fiscale kortingen en het verlagen van de belastingtarieven. De vennootschapsbelasting draagt echter reeds relatief weinig bij aan de middelen van de staat. Tussen 2013 en 2015 vertegenwoordigde de personenbelasting gemiddeld 38,5% van de totale fiscale opbrengsten van de staat. De btw was goed voor 22,1%, de vennootschapsbelasting slechts voor 10,7%. Als we zo verdergaan, zal op termijn de vennootschapsbelasting geen enkele rol meer spelen in het genereren van opbrengsten voor de staat. Het geld dat door de ondernemingen – net als door de burgers – aan de staat wordt doorgestort, draagt echter bij aan de goede werking van de maatschappij en aan het collectief belang.

Er is overigens geen enkele garantie dat de verdeling van fiscale cadeaus, het aanbod van fiscale kortingen en het verlagen van belastingtarieven de werkgelegenheid en investeringen ten goede komen, en niet louter de aandeelhouders. De regering legt immers geen voorwaarden op aan de ondernemingen als tegenprestatie voor deze verschillende punten. Zo schreef de krant l’Echo kort nadat het zomerakkoord 2017 van de regering rond was dat Charles Michel de Bel 20 –index de hoogte injaagt. Een belastingverlaging betekent immers meer winst en een mogelijke stijging van het dividend.

De huidige fiscale regels stimuleren om een zelfstandige activiteit uit te oefenen binnen een vennootschap (eerder dan in een eenmansbedrijf¹⁰). Te veel inkomsten verschuiven dus van de belastinggrondslag van de natuurlijke personen naar die van de vennootschappen, die beduidend voordeliger is voor de hoge inkomens. Het verminderen van de vennootschapsbelasting – en de nog grotere vermindering voor kmo’s – komt dus neer op het nog meer stimuleren van vervennootschappelijking waardoor de inkomsten voor de overheidsfinanciën nog sterker dalen. De HRF is ook eerder tegen dit bijzondere stelsel voor kmo’s. In diezelfde lijn schrijft de NBB in haar verslag over de vennootschapsbelasting van december 2017: *“Daarentegen beantwoordt de preferentiële behandeling van kmo’s door middel van een verlaagd tarief niet aan de adviezen van de internationale instellingen, aangezien dit inefficiënties en vervennootschappelijking in de hand kan werken.”*

¹⁰ In een eenmansbedrijf worden op het gehele inkomen de progressieve tarieven van de Personenbelasting geheven.

3. Vermogensbelasting

3.1 Context: betalen vermogenden in België veel belastingen?

3.1.1 Cijfers, cijfers, cijfers

Te pas en te onpas moeten cijfers onderstrepen dat vermogens in België al zeer zwaar worden belast. Volgens cijfers van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)^{11,12}, zouden rijke Belgen wereldwijd op de derde plaats staan voor wat betreft belastingen op het vermogen. Alleen het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk zouden vermogen nog zwaarder belasten. Volgens een andere studie¹³ staat België Europees op de vierde plaats. Het probleem is dat je uit deze cijfers niet afleiden of dit te wijten is aan hoge belastingtarieven, dan wel aan de aanwezigheid van een groot vermogen dat grote kapitaalinkomsten genereert. Een land met weinig rijken en vermogen staat automatisch lager op de lijst van de OESO, zelfs al zou in dat land een hoog belastingtarief gelden.

3.1.2 De “gemiddelde” Belg is vermogend

Belgen doen het niet slecht op de wereldranglijst “wie is de rijkste?”. Met een totaal netto financieel vermogen van 85.027 euro per inwoner (2015) staan we op de vijfde. Enkel Zwitserland, de VSA, Zweden en het Verenigd Koninkrijk gaan ons vooraf. Het totaal nettovermogen van alle Belgische huishoudens bedroeg in 2010 1.568 miljard euro¹⁴, eind 2013 was dat al 2.013,7 miljard euro, eind september 2014 klokten we af op 2.077,3 miljard euro¹⁵. Volgens een studie van ING bedroeg het nettovermogen per huishouden in België 451.000 euro. Dit is het hoogste van de eurozone¹⁶.

3.1.3 Hoeveel belastingen betalen Belgen op hun vermogen?

Hoe worden inkomsten uit vermogen belast? De OESO heeft cijfers voorhanden¹⁷.

- Belastingen op meerwaarden

// Meerwaarden op aandelen

De OESO stelt dat België op de laatste plaats staat voor het belasten van meerwaarden op aandelen¹⁸. Het effectief belastingtarief op meerwaarden op aandelen is **8%** in België, ten opzichte van een gemiddelde **36,8%**. Het tarief in ons land is zo laag omdat niet-speculatieve meerwaarden in België niet worden belast. Probleem is dat heel wat van de meerwaarden in de praktijk wél speculatief zijn, maar door de mazen van het net glippen.

¹¹ <http://www.lachambre.be/flwb/pdf/53/3343/53K3343001.pdf> pagina 21

¹² http://www.tijd.be/opinie/commentaar/Geen_tax_lift.9566390-620.art

¹³ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5786841/KS-DU-14-001-EN.PDF/7bec4a16-f111-4386-a4b4-8f1087be1063?version=1.0>, pagina 227

¹⁴ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 62

¹⁵ Jaarverslag Nationale bank 2014, pagina 120

¹⁶ ING Economic and Financial analyses: house wealth in Europe, pagina 42.

¹⁷ http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en

¹⁸ http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en, pagina 30

// Meerwaarden op vastgoed

Wat het belasten van meerwaarden op vastgoed (dat lang in hetzelfde bezit blijft) betreft, staat België op een gedeelde laatste plaats met een aantal landen zoals Italië, Duitsland en Frankrijk¹⁹. Het effectief tarief in België is 0%, dit ten opzichte van het OESO-gemiddelde van 14,4%. In België wordt de meerwaarde die je creëert op vastgoed enkel belast als je de niet-eigen woning binnen een bepaalde (korte) termijn verkoopt.

- Belastingen op intresten en dividenden

Voor intresten en dividenden is de totale belastingdruk in ons land eveneens lager dan het OESO-gemiddelde²⁰. In België is het effectieve totale belastingtarief op intresten 25% en op dividenden 31%. Het OESO-gemiddelde is 27% voor intresten²¹ en 42% voor dividenden. De studie houdt bovendien geen rekening met de ruime vrijstelling voor intrestinkomsten van gereguleerde spaarboekjes²².

- Belastingen op onroerende inkomsten

Onroerende inkomsten zijn inkomsten die voortkomen uit onroerende goederen (woningen, appartementen, gronden...). De belastingen hierop worden geheven via het Kadastraal Inkomen (KI).

Het Grote Woononderzoek raamde dat het KI maar 19% van de netto huurwaarde van een woning vertegenwoordigt, waarmee woningen (voor zover ze al belast worden) dus in feite onderbelast zijn²³.

De jaarlijkse heffingen op vastgoed (de onroerende voorheffing, verminderd met de fiscale aftrekken in de personenbelasting) zijn lager dan het gemiddelde in de EU²⁴. Wat de heffing op transacties van onroerende goederen betreft behoort België echter tot de kop van het Europese peloton²⁵. De gemiddelde transactiekosten (registratierechten en andere taksen) bedragen 9,7% in België, het gemiddelde van de onderzochte landen was 1,1 %²⁶. We kunnen ons echter afvragen of registratierechten op de aankoop van een woning wel te aanzien zijn als vermogensbelastingen. Wat de opbrengst uit successie- en registratierechten (meer specifiek schenkbelasting) betreft hoort België tot de koplopers van de OESO vergeleken met het bruto binnenlands product (bbp). De relatief hoge tarieven zijn daarvoor deels de verklaring, stelt de Nationale Bank van België²⁷.

¹⁹ http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en, pagina 31

²⁰ http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en, pagina 46

²¹ http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en, pagina 22

²² http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/taxation-of-dividend-interest-and-capital-gain-income_5k3wh96w246k-en, pagina 24

²³ https://steunpuntwonen.be/Studiedagen/Grote_Woononderzoek_2013_3_maart_2015

²⁴ ²⁵ https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2010/ecotijdiii2010_h4.pdf, pagina 87

²⁶ European Mortgage federation (2010), The cost of housing in Europe. Pagina 13

²⁷ https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2010/ecotijdiii2010_h4.pdf, pagina 89

- Totale belasting op vermogen

Als we het aandeel van de opbrengsten van de kapitaalbelasting (belasting op vermogen, belasting op vermogensinkomens en belasting op financiële en kapitaalstransacties) uitdrukken in een percentage van de totale fiscale en parafiscale ontvangsten, dan staat België op de achtste plaats²⁸. Het percentage bedraagt 11,1%²⁹.

De totale belastingen op vermogens, vermogensinkomsten en vermogenstransacties, met uitzondering van de belasting op huur en meerwaarden, bedroeg in 2013 voor België 18,7 miljard euro³⁰. De belastingen op huur (niet gekend) en de belastingen op meerwaarden van roerende en onroerende goederen, die in België te verwaarlozen zijn, zitten niet in dit cijfer. Het effectieve cijfer zal dus hoger liggen.

Als we voor 2013 de totale belasting op vermogen voor particulieren, met uitzondering van de belastingen huurinkomsten en meerwaarden, namelijk 16,5 miljard euro (namelijk 18,7 miljard euro – 1,6 OV vennootschappen – 0,6 RV voor ondernemingen) delen door het netto vermogen van de gezinnen voor 2013, namelijk 2013,7 miljard euro, dan komen we op een belastingdruk van amper **0,8%**. Dit cijfer betekent dat de verhouding van alle mogelijke belastingen op vermogen voor particulieren, met uitzondering van de belasting op meerwaarden en huurinkomsten, afgezet tegen het totale vermogen van particulieren minder dan 1% bedraagt. Cijfers voor andere landen zijn niet beschikbaar.

In België is er nagenoeg geen informatie beschikbaar over de inkomsten uit vermogen, laat staan over de verdeling van die inkomsten over de gezinnen. Dit zorgt dat het moeilijk wordt om het debat over hoe de fiscale hervorming er moet uitzien, en concreter over de impact van een verschuiving van de lasten op arbeid naar vermogen, op een volwassen manier te voeren.

3.1.4 Wie bezit al die miljarden?

- Vermogen

Een studie van de Universiteit van Antwerpen, gebaseerd op cijfers uit 2011 van de Household Finance and Consumer Survey, geeft ons meer duidelijkheid over het vermogen van de Belg.

De helft van de Belgische huishoudens bezit samen minder dan 10% van het totaal netto vermogen. De top 10% van de Belgische huishoudens bezit 44% van het totaal. De top 5% bezit 32% van het totale vermogen. Volgens deze studie is het netto vermogen van de Belgische gezinnen gemiddeld 339.000 euro. De mediaan is 206.000 euro. Voor 2014 wordt dat mediaan netto vermogen geschat op € 218.600³¹.

²⁸ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 46

²⁹ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 28

³⁰ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 28

³¹ De vermogensverdeling in België : eerste resultaten van de tweede golf van de Household Finance and Consumption Survey (HFCS), September 2016, pagina 41

De mediaan is uiteraard geloofwaardiger dan het gemiddelde, dat enorm stijgt door de hoge vermogens bij de allerrijksten.

Netto-vermogen	Percentage Belgische gezinnen
Negatief netto-vermogen	2,5%
< 2.700 euro	7,5%
> 687.000 euro	10%
> 1.058.000 euro	5%
> 3.000.000 euro	1%

- Huisbezit

70% van de huishoudens bezit een eigen woning. Iets minder dan de helft van de bezitters van de eigen woning heeft een hypotheek voor hun eigen woning. 17% procent van de huishoudens heeft nog een onroerend goed naast de eigen woning³². Een recentere studie stelt dat 18,5% van de huishoudens in België in 2014 nog ander vastgoed bezit³³. De grote meerderheid (64%) van de verhuurders verhuurt maar één woning. Gemiddeld verhuurden eigenaars van huurwoningen twee woningen. Grote verhuurders (meer dan 10 woningen) komen nauwelijks voor. Drie vierde van de verhuurders is ouder dan 44 jaar, een derde is ouder dan 64 jaar³⁴.

- Bezit van obligaties, aandelen, beleggingen

Obligaties:

- > 8% van de Belgische huishoudens bezit obligaties
- > Bij ¼ van de obligatie-eigenaars gaat het om minder dan 10.000 euro
- > 2/3 van de totale waarde aan obligaties is in het bezit van 10% van de eigenaars

Aandelen

- > 15% van de Belgen heeft aandelen
- > 85% van de waarde van de aandelen is in het bezit van de top 10% aan deelhouders
- > De top 1% rijkste gezinnen bezit 35% van de beursgenoteerde aandelen

Beleggingsfondsen

- > 17% van de Belgische huishouden bezit er
- > 60% van de totale waarde bevindt zich bij de rijkste 10%

³² De verdeling van vermogens in België, Sarah Kuypers en Ive Marx, mei 2014, pagina 12

³³ De vermogensverdeling in België : eerste resultaten van de tweede golf van de Household Finance and Consumption Survey (HFCS), September 2016, pagina 23

³⁴ Wonen in Vlaanderen anno 2013. De bevindingen uit het Grote Woononderzoek 2013 gebundeld, HIVA, pagina 36

Spaarrekeningen

> Een gemiddeld huishouden heeft 16.000 euro op zijn spaarrekening in 2014

Er heerst een duidelijke hiërarchie in het beleggingspatroon van de Belgische gezinnen: eerst belegt een gezin in een eigen huis en een spaarboekje, dan in een pensioen- of levensverzekering. Als er nog wat overblijft, gaat dit in een beleggingsfonds of naar een tweede woning. Pas

daarna belegt de Belg doorgaans in individuele aandelen en obligaties.

3.1.5 Ongelijke verdeling van het vermogen

Het financieel vermogen in België is ongelijker verdeeld dan in andere landen. Het behoort bij de meest ongelijk verdeelde van Europa³⁵.

Vaak rijst de vraag of de economie zou instorten als je vermogens hoger zou belasten. Zullen rijken niet vluchten met hun fortuin? De OESO komt na onderzoek grotendeels tot de conclusie dat dit al bij al nog meevalt³⁶.

Belastingen heffen op onroerende goederen heeft een klein effect op de economische groei. Deze taken kun je moeilijk vermijden gezien je onroerende goederen niet kan verplaatsen en geeft bij onbebouwde onroerende goederen, zoals gronden, een aanzet tot bouwen (omwille van een leegstandvergoeding, vergoeding op niet bebouwde percelen...). Het gegeven dat huur onderbelast wordt zorgt voor een verstoring van de kapitaalstromen en werkt economische groei dus veeleer tegen. Volgens de OESO is het belasten van financiële en kapitaaltransacties zeer slecht voor de economische groei. Als er hoge transactiekosten op de aan- en verkoop van onroerende goederen zijn, zullen mensen minder snel hun woning verkopen om elders te gaan werken, redeneren zij. Ook het belasten van transacties voor aan- en verkopen van financiële producten betreft vindt de OESO nefast.

Vermogens belasten, of winsten op vermogens belasten?

Vermogensinkomsten belasten is minder verstorend voor de economische groei dan transacties belasten, maar blijft verstorend werken wat economische groei betreft. Het straft namelijk eigenaarschap van kapitaal af. Vermogensbelastingen op het netto vermogen vanaf een bepaald bedrag, een vermogensbelasting dus, zijn minder verstorend dan kapitaaltransacties belasten én dan vermogensinkomsten belasten aangezien enkel de zeer rijken worden gevisieerd. Het nadeel is dat de vermogensbelasting op het netto vermogen soms aanzet tot een kapitaalvlucht voor

³⁵ Structuur en verdeling van het gezinsvermogen : een analyse op basis van de HFCS, Du Caju, Ph. (2013), pagina 52

³⁶ http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/tax-policy-reform-and-economic-growth_9789264091085-en#.V58kgYlr3IU#page119, vanaf pagina 117.

de rijksten. Belasting bij overlijden via erfbelastingen is nog minder verstorend voor de economische groei dan de voorgaande belastingen.

De vermogensbelasting in Frankrijk – l'impôt de solidarité sur la fortune (ISF)- is een voorbeeld van een echte vermogensbelasting. In essentie komt het er op neer dat een vermogen vanaf 1,3 miljoen euro netto progressief wordt belast (gaande van 0,50 % tot 1,50 %). Meer dan 350 vermogenden vluchten elk jaar uit Frankrijk weg door deze taks, maar de belasting brengt nog steeds meer op dan ze kost.

Bovendien is het niet omdat de superrijken het land verlaten dat ze hun kapitaal meenemen. De familie Mulliez woont bijvoorbeeld in België, maar hun kapitaal bevindt zich grotendeels nog in Frankrijk in de vorm van de winkelketens Auchan, Décathlon... Hun vertrek naar België leidde niet tot minder werkgelegenheid in Frankrijk, waar hun l economische groei blijft creëren.

3.2 Hoe het vermogen eerlijker belasten?

Het ACV wil dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. En dat vermogenden dus meer bijdragen. Daarvoor denken we na over verschillende opties.

A. Een echte speculatietaks

Momenteel wordt speculeren amper belast. Vele financiële producten vallen buiten de wet. Het ACV wil dat dit nauwer opgevolgd en eenvoudiger getaxeerd wordt. Ook belastingontwijking naar het buitenland moet nauwgezet worden gecontroleerd. Een mogelijkheid zou zijn om de meerwaarden bij verkopen van aandelen en afgeleide producten binnen één jaar na aankoop te belasten.

B. Een meerwaardebelasting op financiële activa en onroerend goed (niet-eigen woning)

Een mogelijkheid is om een meerwaardebelasting van 30% te heffen op gerealiseerde meerwaarden op alle financiële producten, zowel beursgenoteerde als niet-beursgenoteerde, en op onroerende goederen die niet de eigen woning zijn. Minwaarden mogen in rekening worden gebracht, maar zonder negatief te gaan. Wat de onroerende goederen betreft kunnen bepaalde gemaakte kosten in rekening worden gebracht (forfaitair of werkelijk).

We verkiezen dit boven op een meerwaardebelasting op aandelen bij de verkoop van grote participaties/een aanzienlijk belang (bijvoorbeeld meer dan 5%), de zogenaamde Coucketax.

- Voor 2012 en 2013 zou met een belastingvoet van 25% de potentiële meeropbrengst van een meerwaardebelasting op aandelen uitgekomen zijn op respectievelijk 7,6 en 5,2 miljard euro³⁷.
- De Hoge Raad voor Financiën schat de meerwaarde op onroerend goed voor particulieren gemiddeld op 71,1 miljard euro per jaar, waarvan 81% betrekking zou hebben op de eigen woning. De gemiddelde belastinggrondslag zou, als je de eigen woning buiten beschouwing laat, uitkomen op 13,7 miljard euro. Tegen het tarief van 25% zou dit een opbrengst opleveren van ongeveer 3,4 miljard euro per jaar^{38,39}.

Een meerwaardebelasting op financiële activa en onroerend goed (met uitzondering van de niet-eigen woning) levert dus dus een gigantische inkomstenbron op.

C. Een dual income tax

De dual income tax is een tweeledige taks:

- Inkomens uit arbeid (bezoldigingen, voordelen van alle aard, pensioenen, sociale zekerheidsuitkeringen, bonussen...) worden aan een progressief tarief onderworpen.
- Alle inkomens uit kapitaal worden aan een proportioneel, identiek en neutraal tarief onderworpen. Inkomens uit kapitaal zijn bijvoorbeeld dividenden, interesten, inkomsten uit verhuring, meerwaarden op aandelen, meerwaarden op onroerende goederen... Hierbij is het van belang dat het tarief in de vennootschapsbelasting gelijkgeschakeld wordt met het tarief in de personenbelasting dat van toepassing is op inkomens uit kapitaal. Zoniet zouden belastingplichtigen hun vermogen anders structureren (in een vennootschap bijvoorbeeld).

Bij dit systeem moet men zoveel mogelijk uitzonderingsregimes, aftrekken, vrijstellingen... schrappen. Op die manier wordt arbeid en kapitaal gelijk en dus eerlijker belast.

Tarief?

In Noorwegen zijn alle inkomsten, dus zowel uit arbeid, kapitaal, als door vennootschappen, initieel belast tegen 27 %.

Maar vanaf een bruto belastbaar inkomen hoger dan 60870 euro worden inkomens uit arbeid bijkomend onderworpen aan een progressieve belasting tot 12 %. De

³⁷ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 117

³⁸ De ontbrekende schakel: een echte meerwaardebelasting voor België, Hiva, pagina 117-118

³⁹ Een tax shifting ten voordele van arbeid en bredere belastinggrondslagen, HRF 2014, pagina 210-211

maximale fiscale belastingdruk op inkomens uit arbeid is dus 39 % in Noorwegen. Inkomens uit arbeid zijn aanvullend nog onderworpen aan sociale zekerheidsbijdragen.

Mogelijke opbrengst?

De Hoge Raad van Financiën stelt dat wanneer in België alle inkomens uit het financiële vermogen zouden worden belast aan 25% de extra opbrengst 1,15 miljard euro zou bedragen⁴⁰. De effectieve belastingdruk op kapitaal stijgt dan. In Zweden was de invoering van de dual income tax goed voor een stijging van de opbrengst van de belastingheffing over kapitaalinkomsten met 2,7 % van het bruto nationaal product. De verbreding van de belastbare basis van kapitaal in combinatie met een uniform tarief leidde daar niet tot een kapitaalvlucht of een fnuik in de economische groei⁴¹.

Een mogelijk pijnpunt is dat het voor ondernemers vaak niet zo duidelijk is welk deel van hun inkomen voortkomt uit arbeid dan wel uit kapitaal. Een schatting met die verdeelsleutel van de inkomenselementen dringt zich dus op in de praktijk.

Daarnaast is de situatie in België ingewikkeld omdat er naast federale belastingen ook gewestelijke belastingen zijn. Het is geen eenvoudige klus om die op elkaar af te stemmen.

D. Een vermogensbelasting en vermogenskadaster

De vermogensbelasting is een bijkomende belasting op grote vermogens. Het is een belasting op onroerend goed en roerend bezit, op welke manier iemand die ook verkrijgt. Het ACV stelt voor om een vermogensbelasting in te voeren van 1% op de eerste schijf van 1.000.000 tot 1.500.000 euro, 1,25 % van 1.500.000 tot 2.000.000 euro en 1,5 % op alles daarboven. De eigen woning wordt hierbij geteld, op basis van de werkelijke verkoopwaarde, die wordt bepaald door het kadaster op basis van vergelijkbare, gemiddelde percelen in de buurt. Deze vermogensbelasting vormt het sluitstuk van alle fiscale voorstellen rond belastingen op vermogen. De grenzen gelden per persoon.

Het invoeren van een vermogenskadaster is een noodzakelijke voorwaarde voor een vermogensbelasting. De gegevens van de onroerende goederen zijn gekend bij het kadaster en de hypotheekkantoren. Alleen ontbreekt nog een manier om de actuele waarde van de onroerende goederen op een objectieve manier te bepalen. Dit vereist enige politieke wil.

De gegevens van de roerende financiële goederen zijn vandaag niet gekend. Als het

⁴⁰ Hoge Raad van Financiën, een tax shifting ten voordele van arbeid en brede belastinggrondslagen – pagina 204/205

⁴¹ Dual income tax: model voor de volgende tax shift? AFT 2015/8, pagina 11

Centraal aanspreekpunt⁴² uitbreidt, zodat het zowel de saldi als de waarde van de effecten op de rekeningen bevat, is het roerend vermogenskadaster alvast een feit voor de financiële activa. Daarnaast moeten verzekeringsmaatschappijen de polissen met de jaarlijkse afkoopwaarde doorgeven aan het CAP, omdat een deel van het vermogen in bijvoorbeeld tak 21- en tak 23-beleggingsverzekeringen zit.

E. De financiële transacties (FTT)

De financiële transactietaks (FTT) sluit aan bij de Tobintaks. De FTT zou zich echter niet meer beperken tot de geldmarkt, wat wel het geval was voor de Tobintaks. De taks zou betrekking hebben op alle financiële transacties (aandelen, obligaties, afgeleide producten,...). De bedoeling van de FTT is om speculatie te ontmoedigen, zo de financiële markten stabiel te maken en tegelijk de overheidsfinanciën aanzienlijke inkomsten te bezorgen. Elke dag worden op de beurs wereldwijd transacties uitgevoerd voor een geschat bedrag variërend tussen 1500 en 2000 miljard euro, waarvan 80% slechts weinig of geen toegevoegde economische waarde voorstelt. Het volume van de Belgische markt wordt geschat op 2.000 miljard euro per jaar. Een financiële transactietaks zou volgens schattingen de transacties met 25 tot 75% doen teruglopen.

Sinds 2013 loopt er tussen 10 Europese landen⁴³, waaronder België, een versterkte samenwerkingsprocedure voor de invoering van een financiële transactietaks. De versterkte samenwerking betekent dat een deel van de lidstaten een maatregel zou willen nemen die niet zou gelden voor de andere lidstaten. Daarvoor moeten minstens 9 lidstaten deelnemen. Er is nog geen beslissing genomen over het belastingtarief. De Europese Commissie had een taks voorgesteld van een bedrag van 0,1% op aandelen en 0,01% op afgeleide producten (het voorgestelde tarief in het kader van de Tobintaks bedroeg 0,5%). De verplichtingen en het merendeel van de instrumenten gelinkt aan de financiering van overheidsschulden werden uit het toepassingsgebied van de FTT gehaald.

In een document dat eind juni 2016 werd gepubliceerd berekende de Europese Commissie dat de FTT jaarlijks 22 miljard euro zou moeten opbrengen voor de tien landen van de versterkte samenwerking. Op basis van berekeningen kan men zeggen dat de FTT België meer dan een miljard euro per jaar zou kunnen opleveren. Indien al deze beperkingen van de FTT, met name onder invloed van België, er echter niet waren gekomen en het initiële voorstel van de EC voor de FTT het had gehaald, dan zouden de inkomsten voor de 10 landen tussen de 30 en de 35 miljard euro hebben bedragen.

De onderhandelingen over de invoering van een FTT in het kader van de versterkte samenwerkingsprocedure verliepen in 2016 en 2017 echter moeilijk. België speelde een slechte rol door de procedure te laten aanslepen en de FTT te trachten uit te hollen. België heeft geprobeerd alle mogelijke argumenten op te dissen om die taks niet te moeten implementeren.

⁴² Het Centraal aanspreekpunt (CAP) is een register dat de bankrekeningnummers en soorten contracten bij financiële instellingen in België en het buitenland bevat van natuurlijke personen en rechtspersonen die al dan niet in België wonen. Zie ook het hoofdstuk Fraude.

⁴³ De tien landen zijn: België, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Slovenië, Griekenland, Slowakije, Italië, Spanje en Portugal

4. De belastingadministratie

Een rechtvaardige fiscaliteit is onmogelijk zonder een goed werkende belastingadministratie. De belastingadministratie is echter een zorgenkind. De FOD Financiën onderging de voorbije jaren herstructurering na herstructurering (de zogenaamde 'kantelingen'), met een dramatisch effect op het personeelsbestand, de lokale kantoren en de werkingsmiddelen van de fiscus.

4.1 Personeelsbestand

De manier waarop de federale regering inhakt op de werkingsmiddelen, het personeel en de investeringsbudgetten van de openbare sector heeft immense voor de publieke dienstverlening. Dit laat zich ook voelen bij de FOD Financiën, waar het personeelstekort stilaan schrikwekkende vormen aanneemt.

Begin 2009 ging de regering-Leterme van start met een selectief vervangingsbeleid. De opvolgende regeringen zetten dit beleid verder, zeker Michel-I.

Eind juni 2016 klokte de FOD Financiën af op ongeveer 23.451 personeelsleden (statutairen en contractuelen) of ruim 26 procent minder dan tien jaar geleden⁴⁴. Op 1 januari 2006 beschikte de FOD Financiën nog over 31.770 personeelsleden.

De voorbije jaren verdwenen ook heel wat locaties waar de fiscus was gevestigd. De drang naar centralisatie is groter dan ooit.

4.2 Invloed op de controles?

De FOD Financiën meet de uitgevoerde controles in beschikbare werkdagen en gepresteerde dagen. Een intern verslag toonde aan dat de beschikbare werkdagen voor de btw-controles en de controles van zelfstandigen, bedrijfsleiders en kmo-leiders tussen 2012 en 2013 sterk daalden. De afname van de controles varieerde per doelgroep van -7 tot -22 procent tussen 2012 en 2013⁴⁵. Er zijn dus steeds minder controles.

Volgens het Rekenhof⁴⁶ benut de fiscus lang niet alle mogelijkheden om wie veel rijker is dan zijn belastingaangifte doet vermoeden te controleren. De algemene administratie van de fiscaliteit vraagt maar zelden een opheffing van het bankgeheim, staat in het rapport. De rekening-courant bij bedrijfsleiders, waarop de schulden en vorderingen tussen een vennootschap en de vennoten staan, wordt veel te weinig gecontroleerd. Daarboven is het bijzonder moeilijk voor de taxatieagenten om een zicht te hebben op de aan- en verkopen van onroerende goederen. Het Rekenhof stelt zich ook vragen bij de interne en kwaliteitscontrole van de automatische selectie van de dossiers op basis van datamining.

⁴⁴ Hoge Raad van Financiën, een tax shifting ten voordele van arbeid en brede belastinggrondslagen – pagina 204/205

⁴⁵ <http://www.dekamer.be/doc/CCRI/html/53/ic895x.html>, vraag nr. 21383

⁴⁶ <https://www.ccrek.be/NL/Publicaties/Fiche.html?id=aa8e7ce3-1c61-4e4e-a184-44617fbf8a59>

Bovendien stelde het Rekenhof op 12 februari 2015 dat de kans om effectief gecontroleerd te worden sterk afhangt van de controlecapaciteit, lees de personeelsbezetting, van de lokale controledienst van de betrokken belastingplichtigen⁴⁷.

Met het aantal belastingcontroles dalen ook de resultaten van deze controles. De trend om meer en meer uit te gaan van centrale selectie en de ervaring van de controleur uit te schakelen, doet daar geen goed aan⁴⁸.

4.3 Kennis van het personeel

Vroeger leidde de FOD Financiën het personeel op in de Nationale School voor Fiscaliteit (NSF), die goed functioneerde voor de globale scholing, en samenwerkte met de Centra van de Beroepsopleiding (CBO) de zuivere fiscaaltechnische scholing. De NSF werd ontmanteld en de stafdienst Personeel & Organisatie (P&O) verwaarloosde de CBO tot ze uitdoofden.

De voltijdse lesgevers werden toegewezen aan een dienst binnen de administratie waar ze opgeroepen kunnen worden om een vak te doceren. Het gevolg is dat er veel minder opleidingen zijn die daarnaast niet van dezelfde kwaliteit zijn als wanneer lesgevers zich fulltime kunnen verdiepen in de fiscale materie.

Loopbaanexamens worden niet meer elk jaar georganiseerd. De kwaliteitsvolle brevetten werden vervangen door een softere variant, wat de kennis van het personeel niet ten goede komt. De focus verschoof daarnaast van fiscale kennis naar managementopleidingen.

Het departement Financiën, dat genoemd werd omwille van zijn technische competentie, glijdt dus langzaam maar zeker weg op het vlak van fiscale kennis. Deze opleiding kan de vergelijking met de opleiding voor boekhouders en andere fiscalisten niet langer doorstaan. De administratie geeft haar ambtenaren dus niet de middelen om te strijden tegen de fraude.

Naast kennis uit opleiding hebben heel wat medewerkers bovendien niet dezelfde tools waarover fiscalisten in de private sector wel beschikken, zoals fiscale databases (Monkey etc.). Wegens de kostprijs werden deze tools, die broodnodig zijn om een dossier grondig op te bouwen, de voorbije jaren grotendeels geschraapt.

Het personeel dient meer en meer polyvalent te worden. Dit zorgt ervoor dat mensen zich niet langer kunnen specialiseren. In een steeds complexere fiscale omgeving is het zo goed als onmogelijk om alle materie door elkaar te beheersen. De belastingcontroleur staat bovendien tegenover fiscalisten en fiscaal advocaten uit de privésector die zich wel verdiepen in een bepaalde materie.

⁴⁷ <https://www.ccrek.be/NL/Publicaties/Fiche.html?id=155ae9f3-7ae0-4bd4-a1f4-3c1797f5ee6e>

⁴⁸ <http://www.2015.jaarverslag.financien.belgium.be/nl/cijfers/controle-en-invordering/aa-fiscaliteit>

Naast het grote personeelsgebrek is dus de fiscaal technische kennis een echt probleem aan het worden bij de FOD Financiën. Heel wat personeelsleden vragen zich af wanneer er van interne opleiding werk wordt gemaakt bij De FOD Financiën. Dit is duidelijk geen prioriteit voor de stafdienst P&O van de FOD Financiën. De impact op de staatskas, in tijden waarin de Regering geld zoekt, is onverantwoord.

4.4 Het invorderingsproces

Het invorderingsproces van de fiscus loopt deels mank. Een versterking van de algemene administratie van de inning en de invordering, die wat stiefmoederlijk wordt behandeld, zou een stap in de goede richting zijn.

Daarnaast is er nood aan digitalisering. Al te vaak werkt de federale invorderingsdienst nog met pen en papier om de afbetaling van een schuld te registreren en is er geen digitale informatie beschikbaar (bijvoorbeeld bij penale boeten). Met een beter verkeer van digitale gegevens (tussen federale fiscus, gerecht, RSZ, gewestelijke fiscus) zou de fiscus meer geld kunnen recupereren.

Concreet moet een geïntegreerd softwaresysteem worden geïntroduceerd die automatisch de stand van zaken van alle mogelijk vorderingen en terugbetalingen (zowel federaal als gewestelijk) in de gaten houdt en met elkaar kruist. Veel meer dan nu kunnen bepaalde onbetaalde bedragen worden ingehouden van verschuldigde bedragen. Ook kunnen op die manier automatische betalingsherinneringen worden verstuurd. Bepaalde diensten, zoals bijvoorbeeld penale boeten, hinken hopeloos achterop. Uniformiteit en integratie van de systemen is de boodschap.

Eind 2015 had de overheid voor 18,5 miljard euro tegoed aan directe belastingen en btw. Een deel van die schuldvorderingen zijn tien tot twintig jaar oud. 1,2 miljard euro van die schuldvorderingen is zelfs meer dan twintig jaar oud. De vraag is hoeveel de overheid daarvan nog kan innen. Van de 18,5 miljard euro heeft de FOD Financiën zelf 2,65 miljard euro als niet-invorderbaar aangevinkt. Dat zijn bedragen waarvan de fiscus weet dat er geen enkele kans op recuperatie is. Maar voor een groot deel, 7,23 miljard euro, hanteert Financiën het label 'twijfelachtige vorderingen', meestal omdat de schuldenaar intussen failliet is of in financiële moeilijkheden zit. Een deel is echter te wijten aan het slechte invorderingsproces. Er is dus wel degelijk ruimte tot verbetering.

4.5 Nadelen voor de burger

De burger is de dupe van dit alles. Mensen die eerlijk hun belastingen betalen hebben er alle baat bij dat de valsspelers buitenspel worden gezet. Loontrekkenden hebben vaak weinig tot geen marge tot frauderen en betalen uiteindelijk de rekening van wie wel die mogelijkheden krijgt maar onvoldoende wordt gecontroleerd.

Een krimpend personeelsbestand en aantal kantoren zorgen ervoor dat de burger steeds verder moet gaan om voor hulp bij zijn dossier en dat de wachttijden oplopen.

5. Fraude

5.1 Fraude of ontwijking?

Belastingfraude of belastingontduiking is niet hetzelfde als belastingontwijking. Bij belastingontwijking blijven belastingplichtigen binnen de grenzen van de wet, maar maken ze gebruik van zo gunstig mogelijke regelingen. Dit is juridisch toegestaan maar moreel is dit niet. Belastingfraude is doelbewust belastingen ontduiken en de regels daarbij overtreden. De precieze grens tussen belastingontwijking en -fraude is niet altijd duidelijk. Maar beide zijn onethisch.

Belastingfraude raakt ons allemaal. De overheid heeft namelijk middelen nodig om haar beleid te kunnen bekostigen. Iedereen moet zijn eerlijke bijdrage leveren. Daarbij is er een aanzuigeffect: als fraude niet bestraft wordt, volgen anderen het slechte voorbeeld. Belastingfraude verstoort ook de economie. Wie fraudeert kan immers vaak goedkoper zijn diensten of goederen aanbieden dan eerlijke concurrenten op de markt.

De Nationale Bank van België raamt de omvang van de zwarte economie in België op 3,8 % van het bbp. Dit stemt overeen met een fiscaal verlies van ongeveer 6 miljard euro per jaar. Volgens een studie van Prof. F. Schneider bedraagt het verlies aan belastingen en sociale bijdragen in ons land ongeveer 18 miljard euro per jaar⁴⁹, goed voor 16,4 % van het bbp. België is daarmee nummer 5 van de klassieke EU-landen na Griekenland (23,6 %), Italië (21,1 %), Spanje (18,6 %) én Portugal (19 %). Onze buurlanden scoren opmerkelijk beter: Nederland (9,1 %), Frankrijk (9,9 %) én Duitsland (13 %).

5.2 Wat kan beter?

De fiscus en het parket hebben vandaag onvoldoende mogelijkheid om fraude efficiënt te beteugelen. Deze pistes helpen om fraude beter en consequenter aan te pakken:

- De Antigoonbepaling

Recent oordeelde het Hof van Cassatie⁵⁰ dat de fiscus mag gebruikmaken van gestolen bankgegevens om belastingfraude aan te tonen, de zogenaamde Antigoonbepaling. De conclusie van de rechtspraak was dit in fiscale zaken nog wel degelijk kan, met dien verstande dat een onevenredige schending van de grondrechten niet door de beugel kan.

De bedoeling moet zijn om de bovenvermelde Cassatierechtspraak in fiscale zaken te integreren in het Wetboek van de Inkomstenbelasting en in het Wetboek BTW. Hoewel dit in het fraudeplan van de regering stond, is nog geen groep fiscale ex-

⁴⁹ Tax losses due to shadow economy activities in OECD countries from 2011 tot 2013, F.Schneider CESifo Working paper n° 5649

⁵⁰ Cass, 28 februari 2017

perts aangeduid om de samenhang tussen de verschillende arresten te onderzoeken en wettelijk te verankeren.

Eens de Antigoonbepaling in de wetboeken Inkomstenbelasting en BTW is geïntegreerd, kunnen de procedurefouten in fiscale zaken worden gezuiverd en kan de fiscus de aangetaste bewijselementen toch gebruiken.

- Automatische uitwisseling van financiële informatie

Onder druk van de OESO en de Europese Unie wordt de laatste jaren financiële informatie voor taxatiedoeleinden automatisch uitgewisseld. Sinds 2016 krijgt de Belgische fiscus op het einde van het kalenderjaar automatisch informatie over de interest, dividendbetalingen, gerealiseerde meerwaarden, verkoopopbrengsten en saldi/afkoopwaarde van buitenlandse rekeningen en beleggingsverzekeringen. Voor de Belgische rekeningen en verzekeringen is dit nog niet het geval. Het Centraal Aanspraakpunt (CAP) houdt geen saldi, effecten en verrichtingen bij. De belastingcontroleur kan ook enkel in een beperkt aantal gevallen het CAP raadplegen. Maar dan nog ziet hij enkel de rekeningnummers zonder meer. Wil hij meer informatie, dan moet hij tot een effectief bankonderzoek overgaan.

Vandaag is het voor de fiscus voor directe belastingen niet gemakkelijk om informatie bij een financiële instelling op te vragen. De procedure kost veel tijd en de fiscus moet beschikken over geloofwaardige aanwijzingen van belastingontduiking⁵¹. Bij de inning en invordering, en erf- en registratiebelasting kan de ambtenaar wel de informatie opvragen met een machtiging van de directeur-generaal.

Een uitbreiding met alle transacties en saldi is wenselijk, net als een soepelere toegang tot het CAP. Het CAP zou een vlot raadpleegbare bron moeten zijn voor elke medewerker van de FOD Financiën of gewestelijke belastingdienst vanaf bijvoorbeeld de graad van inspecteur of attaché. Net zoals bij raadplegingen van het Rijksregister, kan er controle worden ingebouwd of de opzoeken gebeuren voor beroeps- dan wel privédoeleinden.

Bij onroerende goederen heerst een gelijkaardig probleem. Sinds kort worden alle transacties van onroerende goederen én de eigenaars ervan in STIPAD⁵² vermeld, maar slechts een beperkte groep van controleurs heeft daar toegang toe en kan transacties raadplegen. Het is bijzonder moeilijk om toegang te krijgen in het kader van een controle.

⁵¹ Artikel 322 WIB 92 paragraaf 2: "Wanneer de administratie bij het onderzoek over één of meer aanwijzingen van belastingontduiking beschikt..."

⁵² Stipad staat voor 'Système de Traitement Intégré de la Patrimonium Documentatie'. STIPAD is een geïntegreerd systeem voor het beheer van de patrimoniale informatie (zoals de aankoopprijs en eigenaars van woningen, appartementen...). De FOD Financiën gebruikt dit programma voor de sector Rechtszekerheid (registratie+ hypotheek) en de Administratie Metingen en Opwaarderingen (het vroegere kadaster).

- Fraude bij vrije beroepen

Er circuleert nog altijd heel wat zwart geld bij de uitoefenaars van vrije beroepen. Zo stelde ook huidig SPA-voorzitter John Crombez toen hij staatssecretaris van fraudebestrijding was⁵³. Er zijn voorbeelden bekend van advocaten, dokters, tandartsen die cash vragen na een consultatie zonder een kwitantie of factuur te geven. Tot op heden blijft deze groep grotendeels onder de radar. Het maximumbedrag dat je cash mag betalen (de cashlimiet) verder verlagen tot maximum 1500 euro is daarom broodnodig. Giraal betalingsverkeer moet de regel worden. Enkel zo kan de zwarte economie worden ingedijkt.

- Strengere straffen voor tussenpersonen

Strengere straffen voor tussenpersonen zoals fiscaal adviseurs en advocaten bij fraudedossiers lijken aangewezen. Dat kan door een levenslange uitsluiting van de uitoefening van een adviesfunctie wettelijk te voorzien voor wie als adviseur betrokken is bij het actief meewerken aan fraude. Momenteel zijn er gespecialiseerde advocatenkantoren en fiscaal adviseurs die zich enkel op deze niche richten. Deze advocatenkantoren doen er alles aan om hun cliënten zo weinig mogelijk belastingen te laten betalen en durven soms de wet te overschrijden. De Witwaswet om beroepsbeoefenaars aan te pakken is vaak ontoereikend.

- Meldingsplicht belastingparadijzen

Sommige belastingplichtigen laten na om hun buitenlandse rekeningen of betalingen aan personen in belastingparadijzen aan te geven. Om internationale belastingontduiking en -ontwijking aan te pakken moeten financiële instellingen ons inziens verplicht aan de fiscus melden welke klanten over een buitenlandse bankrekening, levensverzekering of offshoreconstructie beschikken. Daarnaast moeten zij ook automatisch betalingen van hun klanten aan personen in belastingparadijzen melden aan de fiscus. Vandaag is deze meldingsplicht aan de fiscus nog niet wettelijk verankerd, al is er wel een meldingsplicht aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI).

- De afkoopwet

Soms faciliteert de overheid fraude als het ware zelf. De afkoopwet of minnelijke schikking (officieel de Wet op het Verruimd Verval van de Strafvordering tegen Betaling van een Geldsom) is een doorn in het oog van wie eerlijk zijn belastingen betaalt. Deze wet komt neer op een minnelijke schikking met het parket. Deze minnelijke schikking kan in de praktijk worden voorgesteld voor alle inbreuken waarvoor men maximaal 20 jaar gevangenisstraf kan krijgen én die geen zware aantasting van

⁵³ <http://www.legalworld.be/legalworld/betaalterminal-bij-alle-dokters-en-advocaten-jidm.html?LangType=2067>

de lichamelijke integriteit veroorzaken. De afkoopwet was voornamelijk bedoeld voor financiële en fiscale misdrijven en kwam er vooral onder druk van de Antwerpse diamantlobby.

Met de Potpourri 2-wet zorgde de Minister van Justitie recent voor een aanpassing van de afkoopwet. Er zal een spoor van komen in het strafregister en men moet de deal sluiten voor het vonnis in Eerste Aanleg wordt geveld. Tot op vandaag gebruiken recidivisten echter de afkoopwet en kunnen ze zelfs toepassing ervan vragen als het dossier in het stadium van Cassatie beroep zit.

In een recent arrest stelt het Grondwettelijk Hof⁵⁴ nu dat de afkoopwet het gelijkheidsbeginsel en het verbod op discriminatie schendt, twee grondwetartikelen nota bene. Daarnaast is de afkoopwet in strijd met het recht op een eerlijk proces en de onafhankelijkheid van de rechter, principes uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Voor schikkingen uit het verleden zal er niets meer veranderen, want het arrest geldt niet met terugwerkende kracht. Toekomstige schikkingen zullen moeten worden getoetst door een controle van de rechter. De rechter zal dus in de toekomst kunnen zeggen dat hij vindt dat de feiten te zwaar wegen om niet naar de rechtbank te moeten.

Minister Geens reageerde op dit arrest door te stellen dat hij de afkoopwet verder zal aanpassen en een grotere controlebevoegdheid aan de rechter zal geven bij minnelijke schikkingen. De parketten wachten intussen niet op de nieuwe wetgeving en passen de afkoopwet opnieuw toe aan de hand van een interne nota, maar dus zonder wettelijke basis.

ACV blijft zich verzetten tegen het feit dat de afkoopwet kan gebruikt worden in gevallen van fiscale fraude. Op die manier geeft men als overheid een signaal aan de burger dat fiscale fraude niet door de beugel kan.

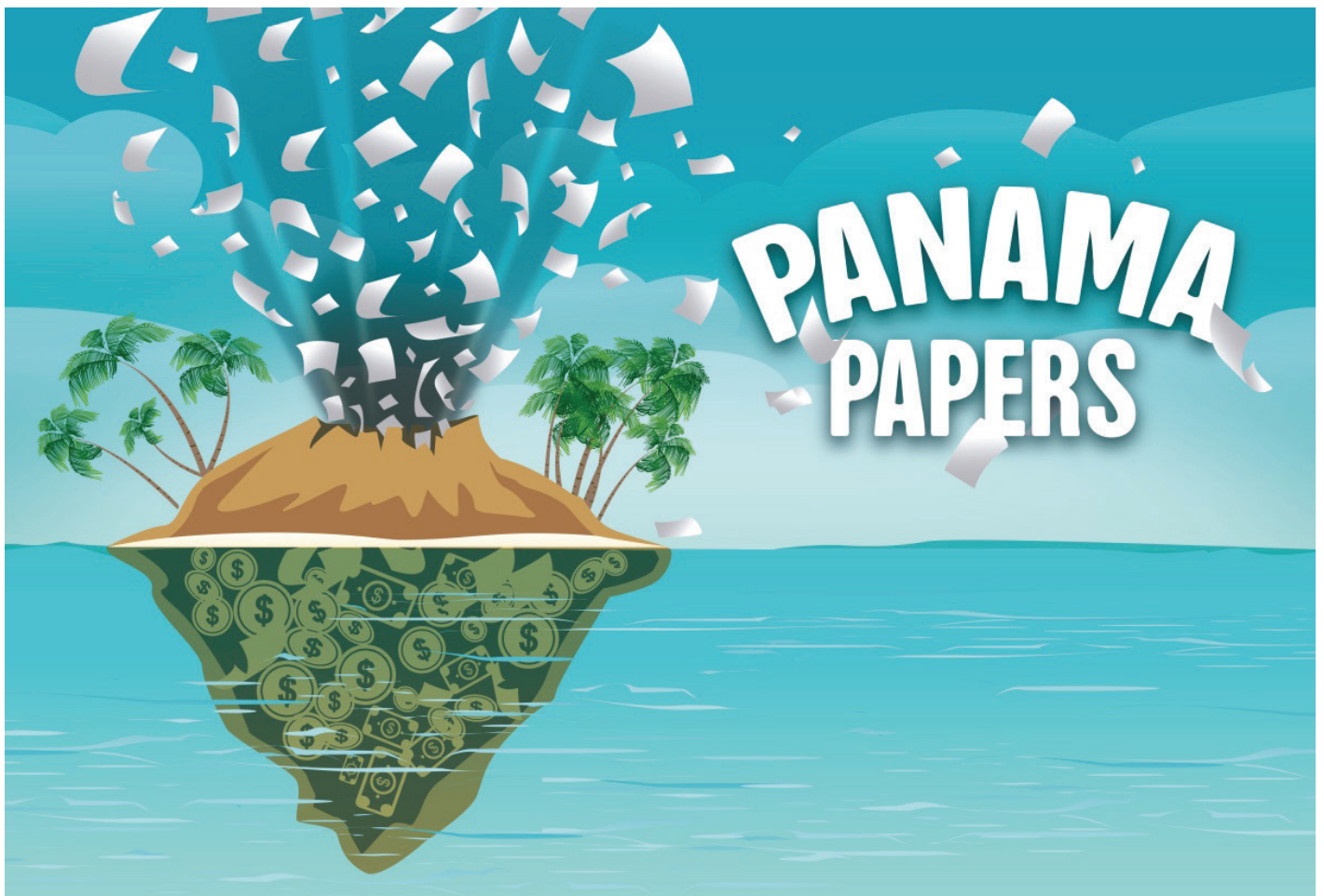
- Internationale fiscale schandalen

Internationale fiscale schandalen komen steeds vaker bovendrijven. De Panama Papers brachten juridische constructies aan het licht die vermogens verborgen voor de fiscus in een land waar een gunstiger belastingregime geldt. De Paradise papers onthulden vooral vennootschappen die hun winsten via allerlei constructies doorsluizen naar een belastingparadijs. Tevens werd melding gemaakt van particulieren die BTW ontlopen voor de aankoop van hun jacht, privé vliegtuig, ... door dit te registreren op een belastingparadijs. Wie zijn vermogen echt wil verbergen voor de fiscus kan dit nog altijd doen.

⁵⁴ arrest 83/2016 van 2 juni 2016

Mondiaal is de trend gezet om aan gegevensuitwisseling te doen, maar een aantal landen weigert hieraan mee te werken. Andere doen wel aan gegevensuitwisseling, maar hebben niets nuttigs uit te wisselen omdat ze zelf niet weten wie er achter een bepaalde constructie zit. De Kaaimantaks, een middel van de fiscus om door juridische constructies heen te kijken, is een stap in de goede richting, maar rekent vooral op de goodwill van de burger om zelf zijn inkomsten aan te geven, dan wel de angst om toch eens tegen de lamp te lopen. Sommige overheden weigeren ook mee te werken. Als zelfs eilanden die verbonden zijn met het Verenigd Koninkrijk hun rol als belastingparadijs al in de verf zitten, moet er dan nog zand zijn?

Van de regering mag je verwachten dat ze zich blijft inzetten om het gebruik van dergelijke constructies tegen te gaan. Allereerst zou je de Belgische banken kunnen verplichten om giraal verkeer met niet EU-landen boven een bepaald bedrag door te geven aan de fiscus. Banken die niet meewerken aan gegevensuitwisseling zou je zwaarder kunnen sanctioneren. Daarboven zou ons land zich sterker kunnen engageren binnen de OESO om druk te zetten op de fiscale paradijzen – inclusief de USA én het Verenigd Koninkrijk – om hun beleid te veranderen. Ook zijn interna-

tionaal nog meer afspraken nodig over de uiterst voordelige fiscale rulings waarmee bepaalde landen bedrijven aan zich willen binden. Zo kunnen praktijken zoals Luxleaks niet meer voorvallen.

Een recent rapport uit november 2016 van professor Stiglitz en fraude-expert Pieth⁵⁵ doet een aantal broodnodige aanbevelingen, waarbij wij er nog een aantal voegen:

- Zij pleiten bijvoorbeeld voor sancties voor landen die niet meedoen aan internationale gegevensuitwisselingen via AEOI⁵⁶ (internationale gegevensuitwisseling) en UBO of hun banken niet voldoende controleren.
- Ook stellen ze een regeling voor om klokkenluiders te beschermen.
- Ze ijveren er daarnaast voor om UBO-registers zonder restricties internationaal open te stellen voor belanghebbenden, inclusief de fiscus.
- Alle landen, ook ontwikkelingslanden, nemen idealiter deel aan internationale fora waar transparantieregels worden uiteengezet. België zou hier op internationaal vlak een pioniersrol kunnen spelen door uitdrukkelijk zijn steun toe te zeggen aan deze aanbevelingen. Op die manier schrikken we fiscale zondaars iets meer af dan vandaag. Daar wordt iedereen die correct zijn belastingen betaalt uiteindelijk beter van.
- Het zou ook goed zijn als banken en overheden verplicht worden alle rekeningtrekings, administratieve stukken en borderellen tot 30 jaar lang bij te houden. Uniformiteit in de termijn van bijhouden van documenten en de manier van rapporteren, bij voorkeur op Europees of mondiaal niveau, is een grote stap voorwaarts in het transparanter maken van bankverrichtingen en maakt potentiële fraude veel moeilijker.
- Landen moeten volledige transparantie geven van hun fiscaal systeem én van de rulings die ze aanbieden.
- Tot slot is een grotere focus op witwaspreventie wenselijk. Preventiemaatregelen, zoals vragenlijsten bij banken of verplichte vermeldingen over de herkomst van gelden in notariële akten, moeten nog duidelijker en veelvuldiger worden omschreven in de Witwaswet. Bovendien moet de wetgever zeer duidelijk definiëren welke handelingen onder de kwalificatie witwassen vallen en welke niet. Dit wordt eveneens best internationaal geregeld.

Deze ideeën vormen slechts een aanzet om fiscale fraude en belastingontwijking aan te pakken. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Het ACV blijft zich verzetten tegen alle vormen van fiscale fraude en ijvert voor een eerlijke, transparante fiscaliteit.

⁵⁵ <https://www.icij.org/blog/2016/11/experts-who-quit-panama-panel-produce-their-own-report>

⁵⁶ Automatic Exchange of Information (automatische gegevensuitwisseling)

Ultimate Beneficial Ownership Register: register om zo de werkelijke eigenaars van belastingstructuren te identificeren, de achterliggende persoon dus.

6. Regionale belastingen

We betalen niet alleen belastingen op federaal niveau, ook de verschillende regio's in ons land innen belastingen. Afhankelijk van waar je woont, betaal je dus bijvoorbeeld meer of minder belastingen op je woonst, je erfenis, nutsvoorzieningen... Per regio zijn er enkele pijnpunten waar het ACV graag iets aan wil veranderen.

6.1 Vlaanderen

Nutsvoorzieningen: Facturen voor basisvoorzieningen zoals gas, water en elektriciteit, bestaan vandaag voor een groot deel uit vaste vergoedingen. Deze vaste kost ligt hoog en stijgt almaar, waardoor het voor modale gezinnen steeds moeilijker wordt om de rekening te betalen. De afschaffing van gratis stroom en water door de huidige Vlaamse Regering treft kleine verbruikers en mensen in armoede extra zwaar.

Erfenissen en schenkingen: De achterpoortjes voor grote vermogens om erf- en schenkingsrechten te ontwijken zijn talrijk. Vermogenden kunnen terugvallen op technieken zoals de bankgift, verzekeringsconstructies, gesplitste aankoop... En wie eigenaar is van een familiebedrijf, geniet uitzonderlijke lage tarieven. ACV wil erven en schenken voortaan rechtvaardiger organiseren. De huidige erfenis- en schenkingsrechten houden onze ongelijke samenleving in stand. Het verschil tussen erven en schenken moet neutraler worden gemaakt. Alle achterpoortjes moeten worden gesloten zodat iedereen een correcte bijdrage doet.

Vastgoed: Een groot deel van de vermogens bestaat uit vastgoed. Ook in de Vlaamse vastgoedbelastingen en in fiscale voordelen zijn er heel wat onrechtvaardigheden. In recent onderzoek somt het HIVA de ergste op:

- Huren en wonen worden fiscaal niet neutraal en ongelijk behandeld;
- Een tweede verblijf hebben (en dit niet verhuren), wordt minder belast dan een woning huren. Het zorgt er nochtans voor dat de huurmarkt krimpt. Wie een laag inkomen heeft en zich geen woning kan aanschaffen, heeft geen interessant belastingvoordelen.
- Het KI, basis voor de onroerende voorheffing, is verouderd. Het KI heeft niets meer te maken met de reële waarde van de woning. Positief is dat de Vlaamse overheid het KI niet langer zal gebruiken voor het klein beschrijf.
- Fiscale voordelen voor de niet-eigen woning (federaal) zijn interessanter dan voor de eigen woning (regionaal) in sommige gevallen.

Ongelijkheid belastingen arbeid-kapitaal: De Vlaamse regering zet niet in op een sociaal rechtvaardig belastingbeleid. Zo verlaagde ze de belastingen op vermogen

door de schenkingsrechten op onroerende goederen te verlagen. Van inspanningen voor wie geen vermogen heeft is geen sprake. Op die manier wordt de kloof tussen arm en rijk alleen maar groter.

Personenbelasting: We willen regionale lasten op inkomens verlagen zodat de hervorming werknemers en zwakkere groepen ten goede komt. Meer progressiviteit in de regionale opcentiemen zou een middel hiertoe kunnen zijn. We versterken de Vlaamse sociale bescherming.

Tarifering gas, water en elektriciteit. We willen duurzame en progressieve nutstarieven. Deze tarieven moeten verbruikersgerelateerd zijn, waarbij het aandeel van de vaste vergoeding verlaagd of afgeschaft wordt. Klimaat- en energiebeleid moet ook veel breder gefinancierd worden dan via de energiefactuur. Daarom willen we een hervorming van het energie- en klimaatfonds met een CO₂-heffing en dotaties uit algemene middelen als bijkomende financieringsbronnen.

Deze fiscale hervorming zorgt ervoor dat er meer belastinginkomsten zijn uit vermogen en vastgoed, waardoor er geld vrijkomt om de lasten op inkomsten te verlagen.

6.2 Brussel

Recent is de Brusselse fiscaliteit hervormd, waarbij de belasting op arbeid is verlaagd en de forfaitaire taks voor gezinnen is afgeschaft. De onroerende voorheffing is verhoogd en in ruil ontvangt wie eigenaar is (voor het huis waar hij woont) een forfaitaire premie. Het doel is wie meer dan één huis bezit, eigenaars buiten het Gewest of niet onderworpen aan de personenbelasting (Europese ambtenaren...) meer te doen bijdragen. Voor wie een woning koopt is de woonbonus ingetrokken, maar de aftrek op de registratierechten is verhoogd.

De verschuiving is aanvaardbaar voor de Brusselse werknemers – en zelfs gunstig, op voorwaarde dat het budget altijd voldoende wordt gespijsd. Toch zijn er punten die fiscaal beter kunnen.

Vastgoed: In de eerste plaats dreigt de stijging van de onroerende voorheffing bij gebrek aan een mechanisme voor het afbakenen van de huurprijzen, op de huurprijzen en dus de huurder te worden afgewenteld. Bovendien is het KI onrechtvaardig. Wij pleiten er dus voor de belastinggrondslag van de onroerende voorheffing aan te passen of anders te definiëren, zodat hij rechtvaardiger wordt en huurinkomsten correct doet bijdragen aan de collectieve financiering.

Daarnaast zal het inkomstenverlies voor de overheid als gevolg van de hogere af-

trek van registratierechten de verkoper, via het optrekken van de prijs, goed uitkomen. Die fondsen waren beter benut voor huursubsidies. Om modale gezinnen meer kans te geven in het Gewest te wonen, zullen wij de registratierechten voor de eigen enige woning binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onder de loep nemen.

Erfenissen en schenkingen: Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zich grosso modo aangepast aan het Vlaams en het Waals Gewest waar het gaat om successie- en schenkingsrechten. Dat is een negatief effect van de fiscale concurrentie waar Brussel bijzonder gevoelig voor is – zolang de uittocht naar de buitenwijken eenvoudig is voor de werknemers. Door voortdurend de tarieven bij kapitaaloverdracht te verminderen, worden ongelijkheden groter. Wij vechten de wegen om de tarieven te omzeilen dan ook aan.

Milieu: Tot slot is milieufiscaliteit op dit ogenblik de grote afwezige in het Brussels beleid. Er is nochtans werk aan de winkel, want mobiliteit en de verwarming van gebouwen zijn in hoge mate verantwoordelijk voor de uitstoot van broeikasgassen.

De heffingen over het bezit van een voertuig (inschrijving en inverkeerstelling) zouden meer moeten aanzetten tot de aankoop van emissievrije voertuigen. Een belasting die rationeel wagengebruik aanmoedigt zodat we vervuiling en fileleed terugdringen is wenselijk. Ook eventuele compensaties via een verlaging van de taks op het bezit van een voertuig moeten verder worden onderzocht.

Een laatste vraagstuk is de fiscale behandeling van bedrijfswagens. Brussel is vragende partij voor nader denkwerk over de fiscale behandeling. Zolang hun autoriteiten gratis zijn, zullen werknemers er alle baat bij hebben buiten het Gewest te wonen waar huisvesting minder duur is... ten koste van de mobiliteit en gezondheid voor iedereen.

6.3 Wallonië

Om openbare diensten te kunnen financieren op niveau van het Waals Gewest, willen we een doeltreffend, sociaal rechtvaardig fiscaal beleid dat meer progressiviteit brengt in de personenbelasting en dat inkomsten uit vastgoed, kapitaal, bedrijven, net als milieufiscaliteit meer doet bijdragen aan de fiscale inkomsten dan de inkomsten uit de personenbelasting.

Het ACV formuleert volgende voorstellen voor Wallonië:

Personenbelasting: Om de fiscale inkomsten en de progressiviteit van de personenbelasting te doen stijgen, vraagt het ACV de Waalse regering om de progressiviteit

van de gewestelijke opcentiemen te versterken. Dat kan door de opcentiemen op de hogere belastingschijven te verhogen of door een progressief percentage op alle schijven in te voeren.

Vastgoed: Het kadaster is verouderd. Het ACV pleit er daarom voor de grondslag van de gewestelijke onroerende voorheffing te veranderen. Een verhoging van de inkomsten van de onroerende voorheffing zou het Waals Gewest doen bijdragen tot de tax shift waarbij de belasting op arbeid naar vermogen verschuift. Parallel daarmee stelt het ACV voor de registratierechten voor de eerste woning voor alle bevolkingslagen te verlagen, zodat het makkelijker wordt om een eerste eigendom te verwerven. Dat zou ook de druk op de huurprijzen helpen verlichten. Het Waals ACV overweegt progressiviteit van de percentages naargelang het om de eerste of volgende aankopen gaat.

Het ACV vraagt meer coherentie binnen de Waalse vastgoedfiscaliteit, en tussen de gewesten en federaal in de stimulansen voor de aankoop van een eigendom.

Vermogensbelasting: Het ACV vraagt de rechten voor schenkingen en erfenissen neutraler te maken en te harmoniseren. Giften zijn momenteel fiscaal voordeliger dan erfenissen, wat leidt tot fiscale onrechtvaardigheid. Dankzij harmonisering zouden de fiscale inkomsten kunnen worden verhoogd. Belangrijk is ook belastingontwijking te voorkomen, bijvoorbeeld door stichtingen om successierechten te omzeilen een halt toe te roepen.

Milieubelastingen zijn tenslotte eveneens een belangrijk aspect voor het Waalse ACV. Daarbij hoort de kilometerheffing voor vrachtverkeer, die sinds 2016 van kracht is.

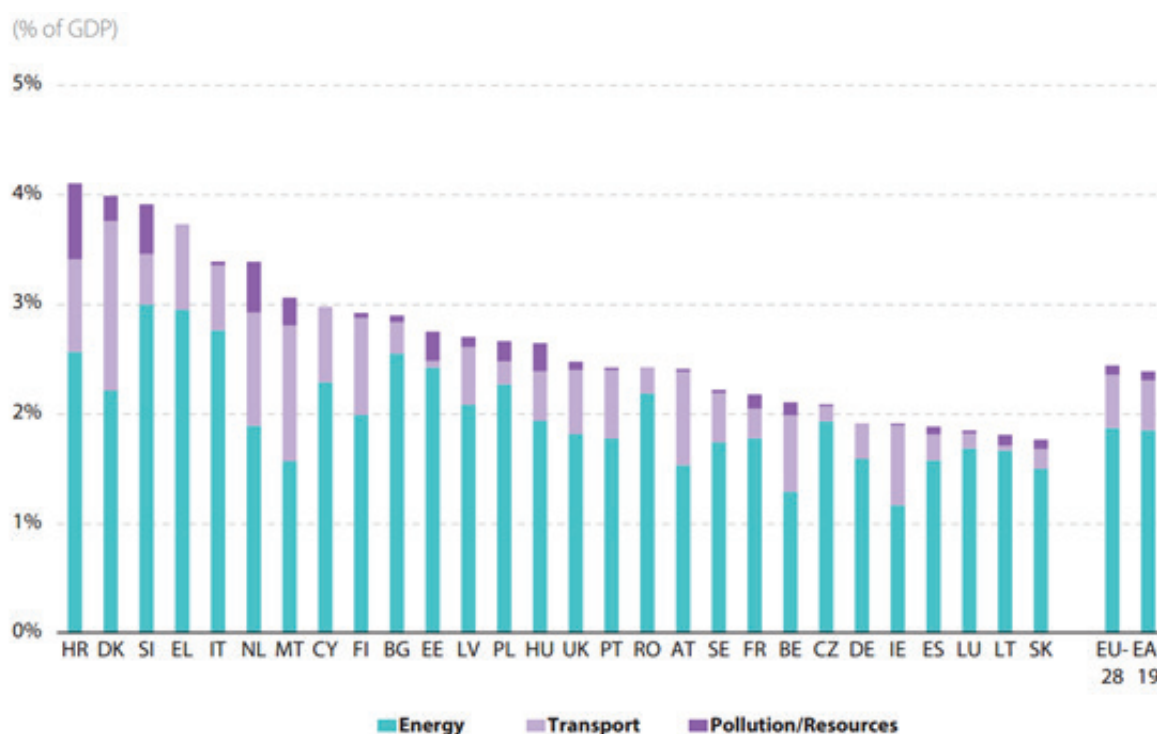
We onderzoeken ook de mogelijkheid van een vignetsysteem voor particuliere voertuigen. De bedoeling zou zijn dat het vignet voor Belgische verkeersgebruikers zou worden gecompenseerd, zodat enkel buitenlandse voertuigen betalen.

We nemen de mogelijkheid om de belasting op de inverkeerstelling/verkeersbelasting en de ecomalus tot één belasting om te vormen onder de loep, met daarbij extra correcties voor grote gezinnen en plattelandsbewoners.

7. Milieubelasting

Ook voor transport, energie, vervuiling en grondstoffen betaal je een bijdrage: de milieubelasting. De inkomsten daarvan vertegenwoordigen in België 2,1% van het bbp. Dit aandeel ligt onder het Europese gemiddelde (2,4% van het bbp) en daalt nog steeds.

Figuur 1. Aandeel milieuheffingen in het bbp (2015)

Bron: Taxation trends in the European Union, 2017 edition.

Hier moeten we iets aan doen, want:

- Heffingen (of subsidies) zorgen vaak voor een positieve gedragsverandering. Maak je milieubelastende producten en diensten duurder, dan ontmoedig je het gebruik; maak je milieuvriendelijke producten en diensten goedkoper, dan stimuleer je die.
- Milieuheffingen zorgen voor inkomsten waarmee de overheid specifieke (milieu) maatregelen (earmarking) kan financieren.

Daarnaast vloeien hier ook een een gezondere leefomgeving, innovatie enz uit voort. Je kan de opbrengsten van de milieuheffingen ook gebruiken om de bijdragen op arbeid te verminderen en zo tewerkstelling creëren.

Milieubelastingen werken idealiter ook herverdelend. Op dit moment zijn er andere belastingen voor bedrijven en gezinnen. Maar gezinnen betalen ook onderling verschillende belastingen. Zo betaalt een gezin met een auto hiervoor belastingen en een gezin zonder auto uiteraard niet. Milieubelastingen zijn gekoppeld aan het verbruik van een product. Voor sommige producten zoals bv. verwarming hebben we geen alternatief. Bij mensen met een laag inkomen wegen deze uitgaven (en de gerelateerde milieuheffingen) zwaarder door in hun budget dan bij mensen met een hoog inkomen. Om de negatieve sociale impact te vermijden moet de regering hier voor compenserende maatregelen zorgen.

We betalen zowel federaal als regionaal belastingen die met het milieu te maken hebben. Federaal via de vennootschaps- en personenbelasting (bijvoorbeeld voor eventuele bedrijfswagens) en het productbeleid (bv. subsidie voor elektrische wagens). In Vlaanderen betaal je gewestelijke milieubelastingen, bijvoorbeeld voor het lozen van afvalwater (draagt bij tot kosten waterzuiveringsinstallaties) of de bijdrage Energiefonds (perkt de schulden in voor groenestroomcertificaten en financiert het hernieuwbare energiebeleid voor de toekomst). Het ACV neemt al lang standpunt in rond milieufiscaliteit.

Het ACV ijvert voor een CO₂/energiebelasting. Zowel internationaal (debat over de 'carbon price') als in ons land groeit het draagvlak voor zo'n heffing. Ook de progressieve middenveldorganisaties (verenigd in het Transitienetwerk Middenveld) pleiten voor een CO₂/energiebelasting als alternatief voor de vele heffingen op de elektriciteitsfactuur om het beleid rond hernieuwbare energie en het sociale energiebeleid te financieren. Het uitgangspunt is dat je alle vormen van energieconsumptie die een negatieve impact op het milieu hebben (stookolie, brandstoffen, gas enz.) in rekening brengt, niet alleen de elektriciteitsconsumptie via de factuur.

Een CO₂/energiebelasting kun je ook inzetten om de lasten te verschuiven van arbeid naar energie en milieu. Het ACV stelt voor om de inkomsten te gebruiken om de RSZ-bijdragen te verlagen en zo meer werkgelegenheid te creëren. De verlaging moeten we richten op de lage lonen, sectoren die blootstaan aan internationale concurrentie en de non-profitsector.

In een studie in opdracht van de Vlaamse milieuadministratie worden ook nog andere pistes voorgesteld. Deze zijn meestal technischer en met beperktere inkomsten. Uit alle pistes blijkt wel dat verandering en omschakeling naar een belastingstelsel dat zowel milieu als medemens ten goede komt, mogelijk is.

8. Besluit

De financiering van de overheid steunt vandaag te eenzijdig op lasten op arbeid. We hebben nood aan een tax shift: een verschuiving van de lasten op arbeid naar vermogen.

De personenbelasting is erg complex. Eenvoud en rechtvaardigheid moeten vooropstaan. Daarnaast sluipen beetje bij beetje systemen in de personenbelasting die de sociale zekerheid nog meer onder druk zetten. Flexi-jobs, belastingvrij bijwerken, deeleconomie... draaien op lange termijn nadelig uit voor de werknemer.

Voor de vennootschapsbelasting staat een hervorming op de agenda. Het gevaar dreigt dat die hervorming een gat in het budget slaat dat elders moet worden gedicht. Op lange termijn is de hervorming niet neutraal voor de begroting. Er is geen zekerheid dat de hervormingen de werkgelegenheid en investeringen ten goede komen.

Vermogen wordt vandaag niet zo zwaar belast alles in acht genomen. Een meerwaarde- en een vermogensbelasting moet vermogenden meer doen bijdragen. Ervaring uit buurlanden leert dat hier meer voor- dan nadelen aan verbonden zijn. De voordelen overstijgen echter de nadelen.

De belastingadministratie kan beter. De laatste jaren daalt het personeelsbestand steeds meer. Nochtans is er een rechtstreeks verband tussen de personeels- en de controlecapaciteit. De personeelsleden krijgen bovendien niet langer de opleiding en de middelen die nodig zijn om hun job goed uit te oefenen.

De omvang van de zwarte economie in België is aanzienlijk. Tegen belastingontwijking en -ontduiking moeten we zowel nationaal als internationaal stappen nemen.

Ook op regionaal vlak is er ruimte voor verbetering. Voor de regionale vermogensbelasting zijn rechtvaardige erfenis- en registratierechten, vastgoedfiscaliteit en regionale personenbelasting de sleutel.

Tot slot wijzen we erop dat België milieuvervuiling onvoldoende belast. Ook hier nemen we stelling.

Het ACV streeft kortom zowel op regionaal, nationaal als internationaal vlak naar een krachtig fiscaal beleid. Fiscale rechtvaardigheid zorgt ervoor dat alle inkomens bijdragen aan een betere maatschappij en een betere toekomst. Daarom blijven wij onze fiscale werking uitbouwen.

9. Standpunten ACV

Gezinsfiscaliteit

- We willen een huwelijksquotiënt waarbij iedereen van hetzelfde voordeel moet kunnen genieten, onafhankelijk van de hoogte van het beroepsinkomen van de andere partner.

Woonfiscaliteit

- Het belastingvoordeel voor leningen voor een buitenverblijf of een te verhuren woning moet worden afgeschaft voor nieuwe contracten.
- De te betalen personenbelasting op tweede verblijven en te verhuren woningen moet niet meer worden gebaseerd op het verouderde KI maar wel op de werkelijke huurwaarde.

Voordelen van alle aard

- Voordelen van alle aard moeten worden belast volgens de werkelijk genoten waarde in plaats van via een verouderde forfaitaire formule. Het kan bovendien niet de bedoeling zijn dat er afbreuk wordt gedaan aan brutoloon door nieuwe alternatieve vormen van verloning. Gewoon loon zorgt namelijk voor pensioenrechten en helpt sociale zekerheid opbouwen.

Nieuwe economie

- Het debat over flexijobs en belastingvrij bijverdienen moet opnieuw worden gestart omdat de sociale zekerheid hierdoor wordt ondermijnd.

Vereenvoudigde aangifte

- We wensen dat de aangifte PB eenvoudiger én transparanter wordt en hebben hiervoor eigen voorstellen.

Fiscale consolidatie

- Het ACV zal de begrotingskosten van de fiscale consolidatie en de manier waarop de regering de fiscale consolidatie invoert en doet evolueren van nabij volgen.

Vennootschapsbelasting

- De regering besliste in juli 2017 een daling van de tarieven van de vennootschapsbelasting. Het ACV zal de reële begrotingsimpact van nabij volgen. We zijn namelijk bezorgd om de financiering van de collectieve middelen.
- De grote ondernemingen en de multinationals moeten ook hun deel van de belastingen betalen.
- Het ACV blijft voorstander van coördinatie van de vennootschapsbelasting in de Europese Unie, onder meer op basis van een vergelijkbare grondslag en een minimumtarief van minstens 25%. In zijn actieprogramma 2015-2019 dat werd goedgekeurd op het Congres van Parijs in 2015 stelt het EVV: “De fiscaliteit moet worden gecoördineerd in de EU om de huidige neerwaartse trend een halt toe te roepen. De EU moet ook een verplichte geconsolideerde gemeenschappelijke heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting met een minimumtarief van minstens 25% invoeren.”
- De strijd tegen belastingparadijzen, -fraude en -ontduiking moet worden voortgezet op Belgisch, Europees en internationaal niveau.
- Te veel inkomsten verschuiven van de belasting van de natuurlijke personen naar die van de vennootschappen, die beduidend voordeliger is voor de hoge inkomens. Om deze trend te stoppen, moeten volgende maatregelen worden getroffen:

- // de verlaagde vennootschapsbelastingtarieven voor kmo's afschaffen;
- // de verplichte (minimale) bezoldiging van de bedrijfsleiders verhogen;
- // het vereiste minimumkapitaal verhogen (om ook het aantal faillissementen terug te dringen);
- // als deze maatregelen onvoldoende blijken, kan worden overwogen om de winst van vennootschappen zonder verschillende aandeelhouders aan de personenbelasting te onderwerpen ;
- // ontmoediging van managementvennootschappen door de invoering van het principe van fiscale transparantie voor personenvennootschappen

- Invoering van de verplichting voor multinationals om hun winst openbaar te maken en te vermelden in welk land de winst werd gemaakt (Public Country by Country Reporting PCbCR). Samen met strengere regels in verband met « transfer pricing » moet deze maatregel ervoor zorgen dat de winst van multinationals voortaan wordt belast in het land waar ze wordt gemaakt;
- De aftrek van definitief belaste inkomsten mag slechts minimaal worden toegerekend. Deze aftrek stelt dividenden die de dochtervennootschap uitkeert vrij van belastingen bij de moedervernootschap. Momenteel wordt deze preferentiële regeling in België veel ruimer toegepast dan wat de Europese regelgeving oplegt.
- Belastingvrijstellingen die onvoldoende gerechtvaardigd of gericht zijn, willen we afschaffen of beperken. Een belastingvrijstelling kan onze ogen gerechtvaardigd zijn als ze een werkelijk nut heeft, bijvoorbeeld een positieve impact op de creatie van kwaliteitsvolle jobs of op investeringen. Dit nut moet worden gecontroleerd aan de hand van duidelijke, vooraf bepaalde indicatoren.

Belasting van vermogen

- We wensen een echte vermogensbelasting waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen om op die manier meer rechtvaardige fiscaliteit in het belastingsysteem te brengen.
- We dringen aan op de invoering van een financiële transactietaks (FTT). De Belgische regering moet onmiddellijk stoppen met haar verzet tegen de invoering van deze taks en met haar pogingen om die uit te hollen in het kader van de versterkte samenwerkingsprocedure. De Belgische regering moet veeleer een constructieve houding aannemen tegenover de invoering van een ambitieuze FTT.

Belastingsadministratie

- De fiscus moet gericht en met zoveel mogelijk mankracht controleren.
- Het personeel van de fiscus moet een grondige fiscale vorming en de nodige tools krijgen om hun kennis up to date te houden.
- Het invorderingsproces moet beter. Daarom moet er een geïntegreerd softwaresysteem komen dat de vorderingen en terugbetalingen van de belastingplichtige efficiënt bijhoudt.

Fraude

- Er is nood aan een automatische uitwisseling van financiële informatie met de fiscus.
- Het centraal aanspreekpunt moet alle transacties én saldo's bevatten én vlot raadpleegbaar te zijn voor de fiscus.
- Cashbetalingen moeten worden gelimiteerd tot 1500 euro.
- Strengere straffen voor tussenpersonen bij fraude zijn aangewezen.
- Er is nood aan een automatische uitwisseling van financiële informatie met de fiscus.
- Het centraal aanspreekpunt moet alle transacties én saldo's bevatten én vlot raadpleegbaar te zijn voor de fiscus.
- Er moet een meldingsplicht zijn aan de fiscus bij betalingen aan belastingparadijzen.
- België moet het voortouw te nemen in de strijd tegen internationale fiscale fraude.
- Registers van de werkelijke eigenaars van een constructie moeten voor de fiscus internationaal worden opengesteld.
- Er is nood aan volledige transparantie over rulings.
- Er moet meer te worden ingezet op witwaspreventie.

Regionale belastingen

- We willen dat er regionaal werk wordt gemaakt van een rechtvaardige en evenwichtige erf- en schenkbelasting, rechtvaardige belastingen op vastgoed én een personenbelasting waarbij wordt ingezet op regionale opcentiemen om de progressiviteit te versterken.
- We ijveren voor een CO2/energiebelasting.